

บทที่ 6

แผนที่เส้นทางเดินเรือของชาวมอแกน

6.1 วิธีชีวิตเร่ร่อนและความรู้ในการเดินเรือ

ในสมัยก่อนชาวมอแกนมีวิถีชีวิตแบบเร่ร่อนอพยพเคลื่อนย้ายไปตามแหล่งทำมาหากินของพวกเขายูบ่อยครั้ง ด้วยเรือกำบัง โดยอาจเดินทางไปเป็นครอบครัว หรือในหมู่เครือญาติด้วยกัน ดังนั้นเมื่อชาวมอแกนมีการเดินทางไปมาระหว่างเกาะต่าง ๆ นั้น พวกเขาจึงสร้างเป็นแบบจำลองของแผนที่ในรูปแบบวิถีชีวิตของมอแกน ซึ่งก็คือ การสร้างแผนที่ โดยผ่านการเล่านิทานพื้นบ้าน เนื่องจากมอแกนมีเพียงภาษาพูด ไม่มีภาษาเขียนที่คอยบันทึกเรื่องราว หรือแผนที่การเดินทางเรือต่างๆ ฉะนั้นชาวมอแกนจึงมีการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องของแผนที่เส้นทางเดินเรือ รวมถึงความรู้ของแหล่งทรัพยากรต่างๆ ออกมาผ่านทางเรื่องเล่า นิทาน หรือตำนานพื้นบ้าน เพื่อให้มอแกนรุ่นหลังได้เรียนรู้ต่อไป ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการความทรงจำในเรื่องเส้นทางเดินเรือของมอแกน ทำให้เราสามารถที่จะศึกษาเชื่อมโยงข้อมูลของเส้นทางเดินเรือ ทั้งจากแหล่งข้อมูลจากเอกสารที่รวบรวมนิทานพื้นบ้านและตำนานของชาวมอแกนที่มีการเล่าถึงเส้นทางเดินเรือและการพูดคุยกับมอแกนเพื่อมองหา “โลก” ที่เป็นขอบเขตของการใช้ในพื้นที่เหล่านี้ของพวกเขา

6.2 การสร้างและใช้ “แผนที่” การเดินเรือ

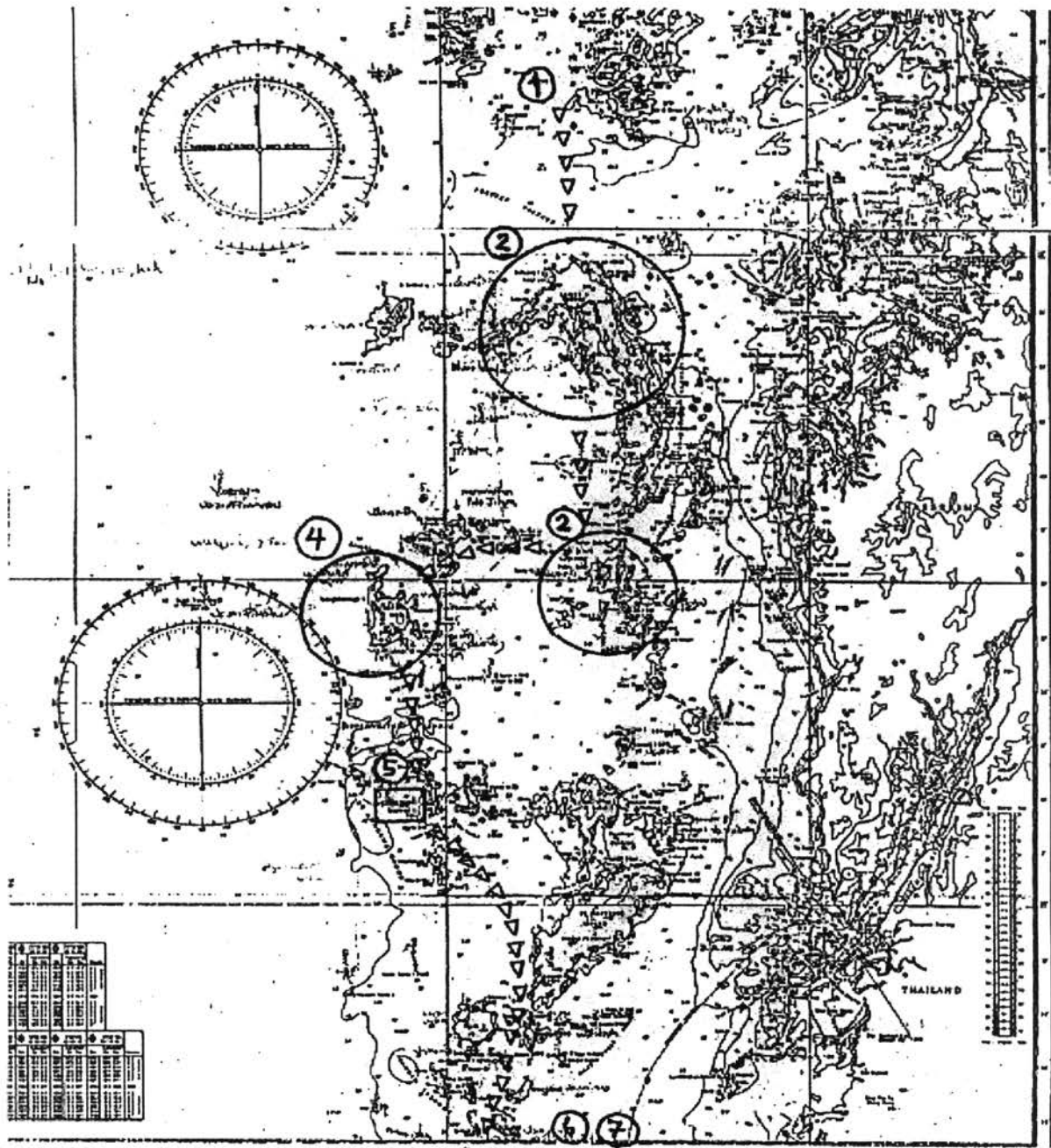
6.2.1 การสร้างเส้นทางเดินเรือของชาวมอแกนจากตำนานต้นกำเนิดของมอแกนเรื่อง **Gaman** (จากหนังสือ Rings of Coral : Jacques Ivanoff 2001:150-204) เป็นการเล่าเรื่องโดยผู้เฒ่าหัวหน้าเผ่าของมอแกนเกาะสุรินทร์ ชื่อ หม่าคะ (Madah) เป็นเรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างราชินีชิเปียน (ราชินีในหมู่ของชาวมอแกน) กับกามัน (กลาสีเรือ ผู้มาจากดินแดนที่ห่างไกลไม่มีใครรู้จัก ผู้นำเอาข้าวสาร และไฟมาสู่วิถีชีวิตของมอแกน) คนสองคนมีความรักให้แก่กัน ในที่สุดกามันตัดสินใจแต่งงานกับชิเปียน แต่แล้วน้องสาวของชิเปียนที่ชื่อ เก็น เป็นชู้กับพี่เขย ราชินีชิเปียนสาปแช่งเก็น จึงลงโทษน้องสาวให้อยู่ในทะเล มอแกนจะใช้ชีวิตในทะเลอยู่บนเรือกำบังเหล่านี้

ตลอดไป เพราะซีเปียนไม่ต้องการให้เกินและกามันอยู่ที่นั่นอีกต่อไป ในที่สุดพวกเขาจึงจำเป็นต้องล่องเรืออพยพย้ายจากไป รายละเอียดของตำนานมีดังนี้

“ราชินีซีเปียนอาศัยอยู่กับพลเมืองของเธอ วันหนึ่งมีกลาสีคนหนึ่งขึ้นฝั่งมา เขามาจากดินแดนที่ห่างไกล ไม่มีใครรู้จัก เขานำเอาน้ำ ไม้ขีดไฟ และไฟมา พวกเรามอแกนนับพันคนพากันวิ่งหนีเขา ชายหนุ่มคนนั้นเดินเข้ามาหาเขาและนำตัวเองว่าชื่อ กามัน” นี่เป็นส่วนหนึ่งของนิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ที่ได้สะท้อนให้เห็นถึงการตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนขนาดใหญ่ของชาวมอแกนนับพันคนบนเกาะ ที่มีราชินีซีเปียนเป็นผู้ปกครอง รวมเนื้อเรื่องที่กล่าวถึง “ซีเปียนได้ลงโทษน้องสาวให้อยู่ในทะเล อย่ากลับมาบนฝั่งอีก ให้พาผู้คนไม่ว่าคนแก่ เด็ก ไปด้วย ห้ามอาศัยอยู่ที่นั่นต่อไป”(Jacques Ivanoff 2001:อ้างแล้ว) เป็นเนื้อเรื่องในนิทานตอนหนึ่งที่ย้ำให้เห็นถึงต้นกำเนิดของวิถีเร่ร่อนของมอแกน รวมถึงการแสดงให้เห็นถึงเส้นทางเดินเรืออพยพ ด้วยบทสนทนาของเก็นว่า “เราจะไปทางเหนือ ไปอยู่เกาะอื่น เพราะซีเปียนห้ามไม่ให้เราอยู่ที่นั่นแล้ว” Jacques Ivanoff (2001:183)

เส้นทางเดินเรือในนิทานมอแกนดังต่อไปนี้

1. เกาะต้นกำเนิดของมอแกน ? (ไม่มีใครรู้ว่าที่ไหน เป็นเรื่องเล่าต่อกันมา) มอแกนเกิดที่นั่น เรากินอาหารหลายชนิดโดยเฉพาะมันเทศ
2. มอแกนถูกไล่ให้ไปอยู่ที่ดินแดนของฟูกาม (มอแกนเชื่อว่าเป็นชื่อของกษัตริย์ และเป็น ชนกลุ่มน้อยของพม่า) พวกมอแกนละบีและหล่าวิ (มอแกนที่อาศัยอยู่บนเกาะลำปี) พวกผู้ชายรู้วิธีหาปลา ส่วนพวกผู้หญิงรู้วิธีหาหอย และหอยเม่น และห้วมันทุกชนิด
3. พวกมอแกนอพยพเดินทางลงมาถึงเกาะ Labusal และจะต้องล่าหมูป่า หาด่า หอย
4. พวกผู้ชายบางกลุ่มอพยพไปอยู่เกาะขยล้า (Lard Loghborught Island) ที่นั่นมีหมูป่าแพะ เต่า ปลา มัน พวกเขาเข้าไปหาอาหารในป่าและตั้งใจจะไม่กลับออกมา
5. บางพวกไปอยู่ที่เกาะที่มีต้นพลู (เกาะ Mac Load)
6. พวกมอแกนบางกลุ่มยังอาศัยอยู่ใกล้เกาะที่มีพื้นที่ราบเรียบใกล้ตะกั่วป่า จ.พังงา (Soban Island)
7. มอแกนบางพวกจะไปพักอาศัยอยู่บริเวณคลองที่แยกระหว่างเกาะภูเก็ตกับแผ่นดินใหญ่ ที่พวกมอแกนอาศัยอยู่

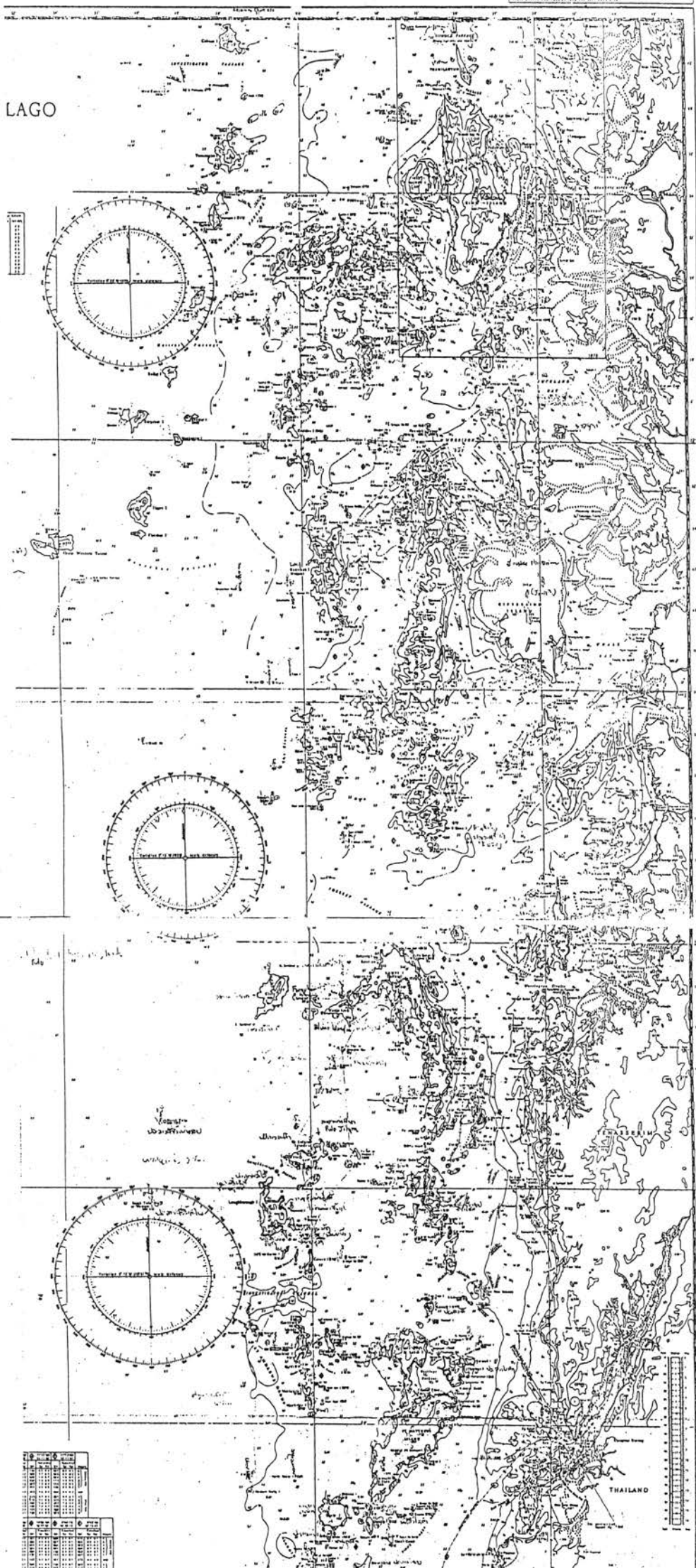

ภาพที่ 7 แผนที่แสดงเส้นทางการเคลื่อนย้ายของมอแกนจากเค้าโครงตำนานเรื่อง “กามัน”
แผนที่แสดงรายชื่อเกาะสำคัญต่างๆ ในหมู่เกาะมะริด (ที่มาจาก Hydrographic Office of Burma :

MERGUI ARCHIPELAGO. Bay of Bengal – Burma)

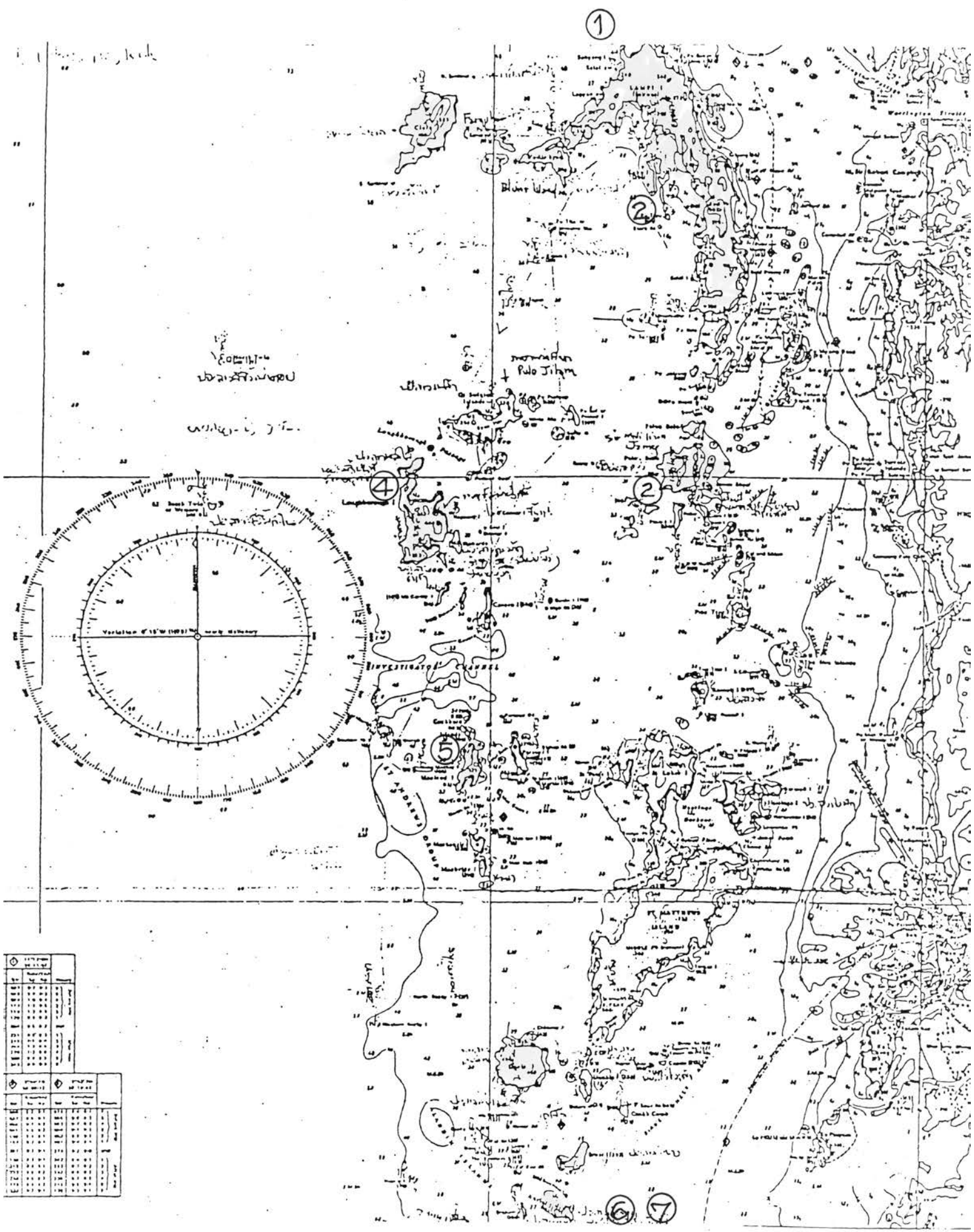
ตัวเลข 1 – 7 รายชื่อเกาะของมอแกนในนิทาน

LAGO

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100									

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

Miles		Fathoms	
1	2	3	4
1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18	19	20
21	22	23	24
25	26	27	28
29	30	31	32
33	34	35	36
37	38	39	40
41	42	43	44
45	46	47	48
49	50	51	52
53	54	55	56
57	58	59	60

จากแผนที่แสดงเส้นทางการเคลื่อนย้ายของมอแกนจากเค้าโครงตำนานเรื่อง “กามัน” ซึ่งถือได้ว่าเป็นนิทานที่บอกถึงจุดเริ่มต้นของ “วิถีชีวิตเร่ร่อนของมอแกน” หลังต้องถูกคำสาปให้มีวิถีชีวิตที่ต้องอพยพ และอาศัยในเรือไปตลอดกาล ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากเส้นทางการเดินเรือเคลื่อนเดินทางลงมาจากเกาะต้นกำเนิดของมอแกน ? (ไม่มีใครรู้ว่าเป็นบริเวณใดที่ไหน แต่คาดการณ์ว่าเป็นพื้นที่ของหมู่เกาะมะริดแนวด้านเหนือ ของประเทศพม่า (หมายเลข 1) เนื่องจากวัฒนธรรมของชาวมอแกนไม่มีภาษาเขียน จึงไม่มีการบันทึก ดังนั้นจึงเป็นเพียงการบันทึกประวัติศาสตร์ในแง่ของเรื่องเล่าที่ถ่ายทอดผ่านทางคำบอกเล่าเท่านั้น) มอแกนกินอาหารหลายชนิดโดยเฉพาะห้วมัน ตำนานกล่าวถึงเรื่องราวของชาวมอแกนบางส่วนที่ถูกไล่ให้ไปอยู่ในดินแดนของพุกาม ส่วนพวกมอแกนละบีและหญ่าวิ (มอแกนที่อาศัยอยู่บนเกาะลำปี) พวกเขามีวิถีชีวิตอยู่กับทะเล ผู้ชายรู้วิธีหาปลา ส่วนพวกผู้หญิงรู้วิธีหาหอย หอยเม่น และห้วมันทุกชนิด (หมายเลข 2) จากนั้นพวกมอแกนเดินทางเคลื่อนย้ายลงมาถึงเกาะ Labusal (หมายเลข 3) ส่วนพวกผู้ชายบางกลุ่มเดินทางไปอยู่เกาะขายดำ (Lard Loughborught Island) (หมายเลข 4) ในขณะที่บางพวกเดินทางเคลื่อนย้ายตัวเองไปอยู่ที่เกาะที่มีต้นพลู (เกาะ Mac Load) (หมายเลข 5)

พวกมอแกนบางกลุ่มยังเดินทางมาอาศัยอยู่ใกล้เกาะที่มีพื้นที่ราบเรียบใกล้ตะกั่วป่า จังหวัดพังงา (Soban Island) ในขณะที่มอแกนบางพวกไปพักอาศัยอยู่บริเวณคลองที่แยกระหว่างเกาะภูเก็ตกับแผ่นดินใหญ่ที่พวกมอแกนอาศัยอยู่ (หมายเลข 6 และ 7) จนเมื่อเวลาผ่านไปในปีที่สุด “กามัน” ได้กลับมาและกลายมาเป็นผู้นำของกลุ่มมอแกนเกาะจาเตี้ยก (เกาะ St. Matthew หรือเกาะย่านเชือก หมู่เกาะมะริด ด้านใต้)

จากเส้นทางการเดินเรือของมอแกนในตำนานเรื่องนี้ พบว่า เป็นเหมือนแผนที่แสดงการเริ่มต้นเส้นทางเดินเรือเส้นทางแรกของชาวมอแกน ที่ต่อมากลายมาเป็นวิถีชีวิตเร่ร่อนของชาวมอแกนรุ่นต่อๆมา (Jacques Ivanoff 2001:150-204) ลักษณะของเส้นทางเดินเรือในตำนานของเนื้อเรื่องต่อมา ชาวมอแกนมีการเดินทางเคลื่อนย้ายลงมาจากพื้นที่ของหมู่เกาะมะริดตอนเหนือเดินทางลงมาสู่หมู่เกาะมะริดตอนใต้

6.2.2 การสร้างเส้นทางการเดินเรือของชาวมอแกนจากนิทานพื้นบ้านเรื่อง Kait (จากหนังสือ Ring of Coral : Jacques Ivanoff 2001:204-214) เป็นการเล่าเรื่องโดยผู้เฒ่าหัวหน้าเผ่าของมอแกนเกาะสุรินทร์ ชื่อ หม่าคะ (Madah) เป็นเรื่องราวที่อาภัพของ Kait (กะเอ็ด) น้องสาวสุดท้องของชิเบียน และเกิน ซึ่งไปแต่งงานกับคนรักที่เป็นงู สุดท้ายก็พบกับรักที่ไม่สมหวังจากการกีดกันของครอบครัว

มีเส้นทางการเดินเรือในนิทานอยู่ในพื้นที่บริเวณหมู่เกาะมะริดด้านเหนือ โดยมีเกาะคอง (Ross และ Elpinstone Island) เป็นจุดเริ่มต้นของการอพยพ ตามเส้นทางการเดินเรือดังต่อไปนี้

1. มอแกนกลุ่มนี้มาอาศัยอยู่ที่เกาะคอง (Ross และ Elpinstone Island) ก่อนจะอพยพย้ายกันไป

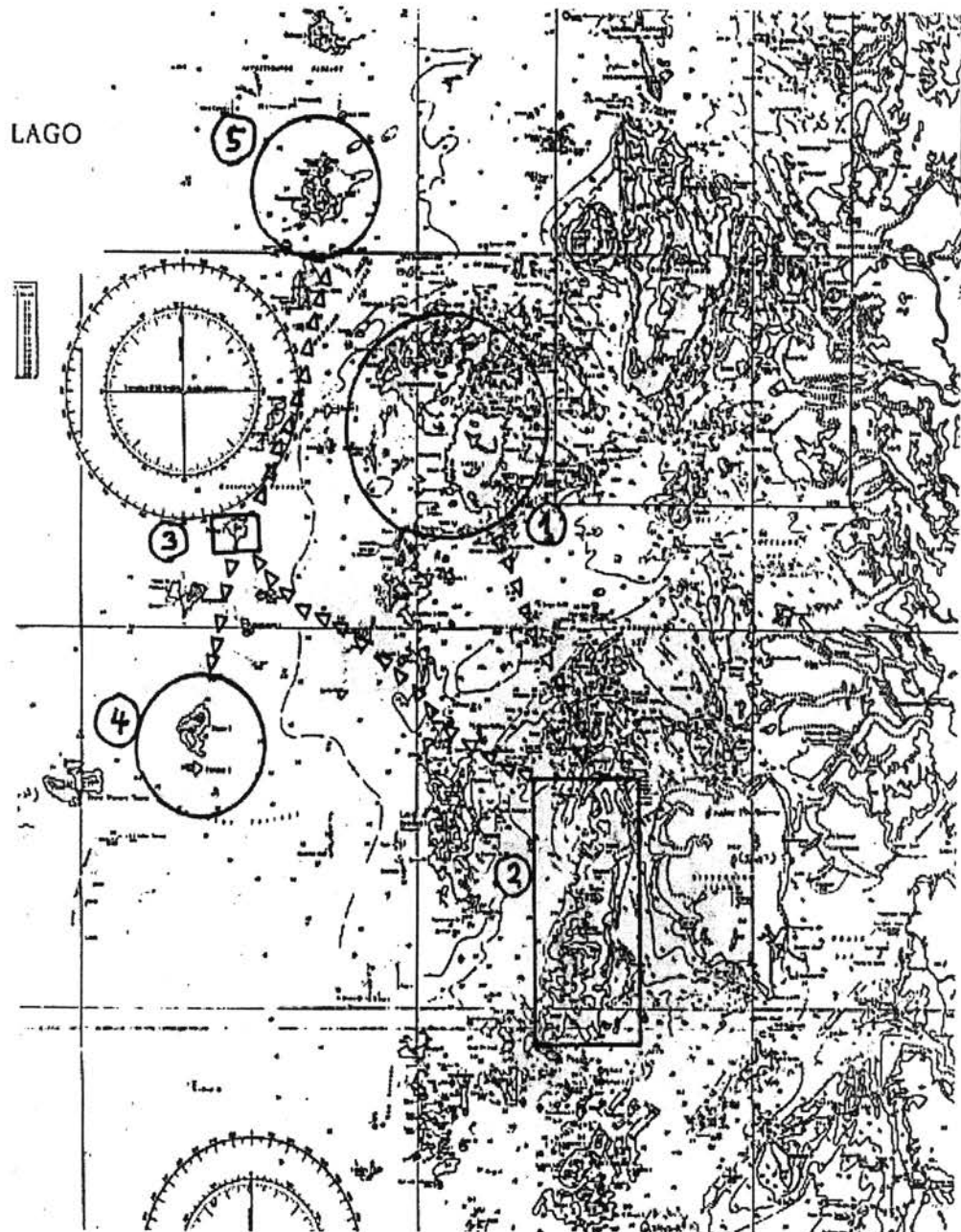
2. ครอบครัวเดินเรือย้ายไปอยู่ที่เกาะ Jait (Domel Island)

3. ผู้เฒ่าชาวมอแกนต้องการให้มอแกนกลุ่มนี้อพยพไปอยู่ที่เกาะ Bailey ซึ่งปลอดภัยจากลมพายุ

4. มอแกนเดินเรืออพยพย้ายไปอยู่ที่เกาะ Jauan (Haye Island)

5. พวกมอแกนตัดสินใจจะแล่นเรือไปอยู่ที่เกาะ Tenasserin หรือเกาะ Labusal

6. บางครั้งพวกเขาอาจอพยพย้ายครอบครัวไปอยู่ที่เกาะเล็กๆกัน เช่นเกาะ Senarg และ Jelay

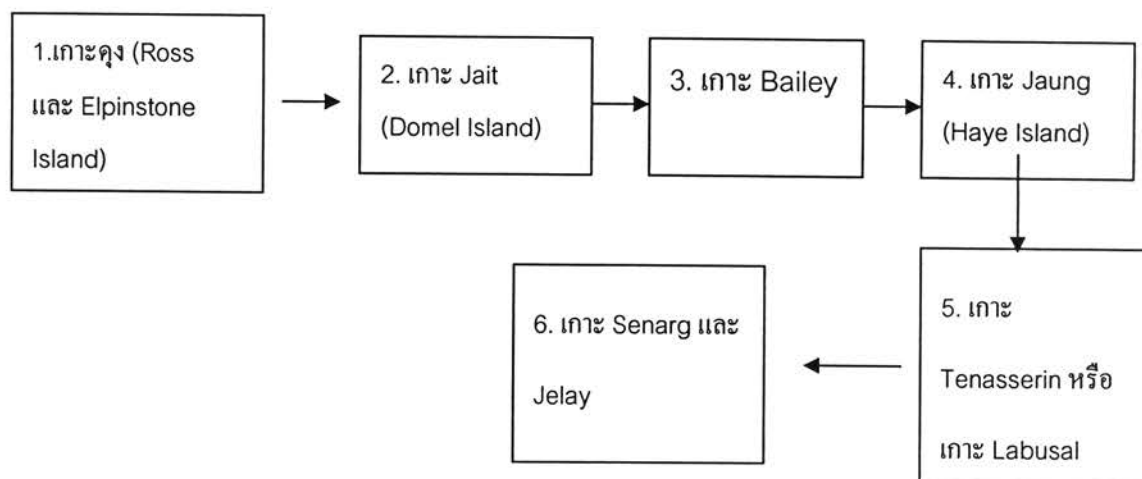
ภาพที่ 8 แผนที่แสดงเส้นทางการเคลื่อนย้ายของมอแกนจากเค้าโครงนิทานพื้นบ้านเรื่อง “กะเอ็ด”
แผนที่แสดงรายชื่อเกาะสำคัญต่างๆ ในหมู่เกาะมะริด (ที่มาจาก Hydrographic Office of Burma :

MERGUI ARCHIPELAGO. Bay of Bengal – Burma)

ตัวเลข 1 – 5 แสดง รายชื่อเกาะของมอแกนในนิทาน

จากแผนที่แสดงเส้นทางการเดินทางเคลื่อนย้ายของมอแกนจากเค้าโครงนิทานพื้นบ้านเรื่อง “กะเอ็ด” ซึ่งถือได้ว่าเป็นนิทานต่อเนื่องจากตำนาน “กามัน” ที่เป็นจุดเริ่มต้นของ “วิถีชีวิตเร่ร่อนของชาวมอแกน” หลังต้องถูกคำสาปให้มีวิถีชีวิตที่ต้องอพยพอาศัยในเรือไปตลอดกาล ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยของการเดินทางเคลื่อนย้ายของนิทานเรื่อง “กะเอ็ด” นี้ พบว่า

- 1) ชาวมอแกนกลุ่มนี้อพยพย้ายถิ่นฐาน เนื่องจากต้องมนต์คำสาปของซีเปียน ทำให้พวกเขาไม่สามารถอยู่อาศัยที่เกาะคองได้อีกแล้ว
- 2) มอแกนอพยพเพื่อหนีภัย เนื่องจากได้ฆ่าผู้ที่เป็นคนรักของกะเอ็ดตายแล้ว ทำให้เธอไม่มีความสุข มอแกนกลุ่มนี้จะไม่อยู่ที่เกาะ jaung แล้ว แต่จะพานางย้ายออกไปด้วย
- 3) มอแกนอพยพเพื่อหนีภัยจากพวกพุกามและพม่า (Jacques Ivanoff 2001:204)

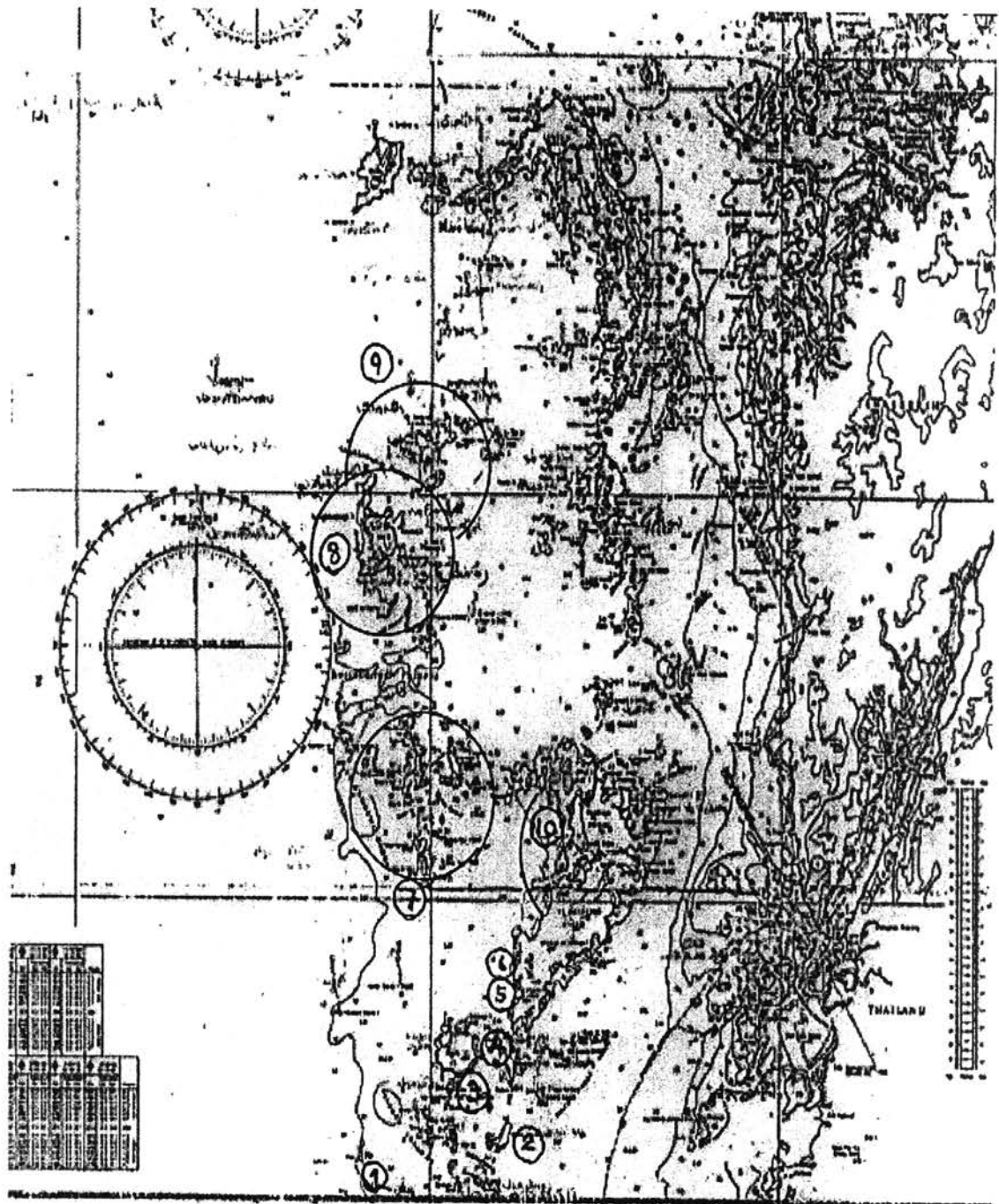
จากแผนผังด้านบนแสดงลำดับของการเดินทางเคลื่อนย้ายของมอแกนจากนิทานพื้นบ้านเรื่อง “กะเอ็ด” มอแกนกลุ่มนี้อาศัยและเริ่มต้นเดินทางจากเกาะคอง เดินทางเคลื่อนย้ายไปตามเกาะต่างๆ เรื่อยมาถึงเกาะ Senarg และ Jelay

จากปัจจัยของ “การเคลื่อนย้ายเร่ร่อน” ของชาวมอแกน ที่ได้จากการศึกษาตามเนื้อเรื่องของนิทานพื้นบ้านมอแกน เรื่อง “กะเอ็ด” สะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยหลายด้านที่มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนที่ของกลุ่ม คือ มอแกนอพยพ เนื่องจากสาเหตุที่มีปัญหาเกิดขึ้นภายในกลุ่มมอแกน ในนิทานเรื่องนี้ ได้ยกตัวอย่างของ การได้ฆ่าผู้ที่เป็นคนรักของกะเอ็ดตายแล้ว ทำให้เธอไม่มีความสุข จึงคิดอพยพย้ายที่อยู่ไปที่อื่น หรือการอพยพที่เกิดจากหนีภัยจากพวกพุกามและพม่า เป็นความหวาดกลัวต่อโจรสลัดและพ่อค้าทาส ที่มอแกนยังคงฝังใจอยู่ ล้วนเกิดจากประสบการณ์ชีวิตของมอแกนทั้งสิ้น (Jacques Ivanoff 1997:3)

ตำนานเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการเคลื่อนย้ายพื้นที่ในวิถีชีวิตเร่ร่อนของชาวมอแกน ซึ่งเปรียบได้กับการทำบันทึกการเดินทางด้วยเรือ ผ่านทางเนื้อหาของนิทาน เนื่องจากชาวมอแกนไม่มีภาษาเขียนในการสื่อความหมายกัน มีเพียงภาษาพูดเท่านั้น ดังนั้นการถ่ายทอดเรื่องราว ความเชื่อ หรือเหตุการณ์ต่างๆจึงต้องอาศัยการผูกโยงเข้ากับนิทาน โดยผู้เล่าชาวมอแกนที่สอดแทรกคำสอน ซึ่งเป็นเรื่องราวของการใช้ชีวิตผจญภัยในทะเล เรื่องราวประสบการณ์เกี่ยวกับสัตว์ทะเลต่างๆ รวมถึงความรู้ความชำนาญในการเดินเรือให้แก่มอแกนในรุ่นสืบต่อๆมา

6.2.3 การสร้างเส้นทางเดินเรือของชาวมอแกนจากนิทานพื้นบ้านของมอแกน (ถ่ายทอดเรื่องราวโดย ก้อง กล้าทะเล มอแกนรุ่นหลานของหม่าคะ) เป็นนิทานที่เล่าเรื่องราวการเดินทางเคลื่อนย้ายเพื่อทำมาหากินของชาวมอแกนที่อาศัยอยู่ที่หมู่เกาะสุรินทร์ โดยมีเกาะสุรินทร์ เป็นจุดเริ่มต้นของเส้นทางออพยพ โดยเดินทางขึ้นเหนือเรือเข้าไปในหมู่เกาะมะริด ประเทศพม่า ในที่สุดก็เดินเรือกลับลงมาถึงฝั่งแผ่นดินของประเทศไทย ตามเส้นทางเดินเรือดังต่อไปนี้

1. จากเกาะสุรินทร์ มอแกนมุ่งเรือสู่ “ปอลาวแม่หลาก” (เกาะแดง) ทางฝั่งตะวันตก
2. “หลู่ตุง” (เกาะค้าง) “บ้ายัน” (เกาะผี) “หน้าดี” (เกาะกา) “หล่ายาง” (เกาะกระทะ)
3. “ปอลาว ต่ำใต้” (เกาะตัวต่อ) “ปอลาว คู่่น่า” (เกาะหอย) “ปอลาว บลา” “ปอลาว แต่ฮัง”
4. “เตต หน้ายูน” “กะเชือก” “เตต ก่อดาง” (หัวแหลมกุ่มมังกร) “หน้านุ่ย” ด้านตะวันออกของ “ปอลาว แหน่มาน” (เกาะแหวน?)
5. “ปอลาว จาละ” ต่อเรือไป “ปอลาว จะให้”
6. ไปต่อทางตะวันตกจะเจอ “เตต ตุ้น” “เตต พล่า” (แหลมข้าวสาร) “ตะลง”
7. เดินเรือต่อเรือขึ้นไปถึง “ปอลาว แนน้อย” (เกาะหมากเกาะพลู)
8. เดินเรือผ่านไป “ปอลาว หล่าล่า”
9. เดินทางสู่จุดหมายของนิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ที่ “ปอลาว เปล้า”
10. เดินเรือกลับลงมาสู่เกาะย่านเชือก เดินทางต่อไปจนกระทั่งกำบางมอแกนลำนี้ได้เดินทางมาถึงยังฝั่งของประเทศไทย

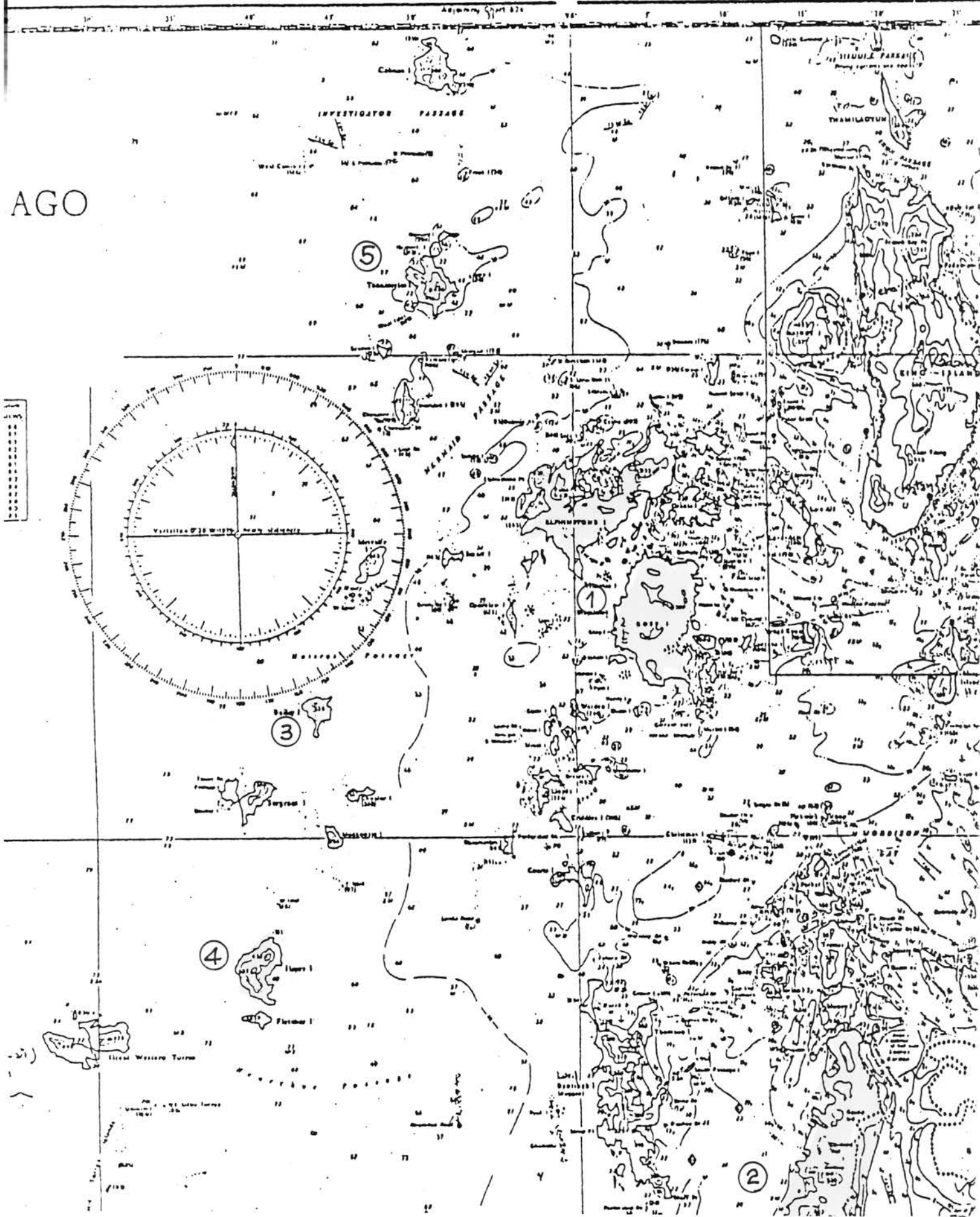
ภาพที่ 9 แผนที่แสดงเส้นทางการเดินทางเคลื่อนย้ายของมอแกนจากนิทานพื้นบ้านเรื่อง “มอแกน”
แผนที่แสดงรายชื่อเกาะสำคัญต่างๆ ในหมู่เกาะมะริด (ที่มาจาก Hydrographic Office of Burma :

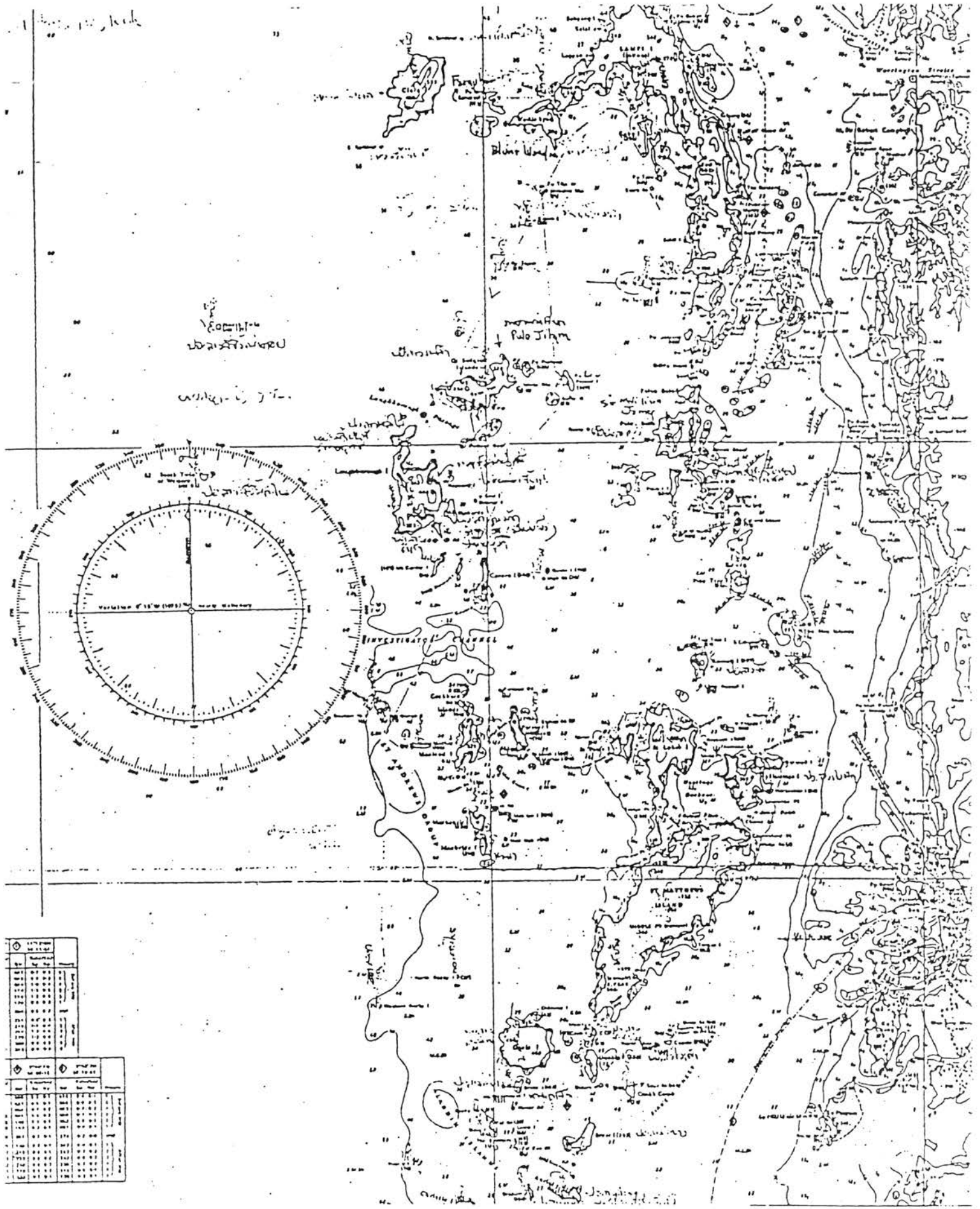
MERGUI ARCHIPELAGO. Bay of Bengal – Burma)

ตัวเลข 1 – 10 แสดง รายชื่อเกาะในหมู่เกาะมะริด ประเทศพม่า

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

AGO

Handwritten notes in the upper left quadrant of the chart area:

0-11103
 0-11103
 0-11103

Magnetic Variation		True Variation	
Year	Variation	Year	Variation
1950	11° 10' E	1950	11° 10' E
1951	11° 10' E	1951	11° 10' E
1952	11° 10' E	1952	11° 10' E
1953	11° 10' E	1953	11° 10' E
1954	11° 10' E	1954	11° 10' E
1955	11° 10' E	1955	11° 10' E
1956	11° 10' E	1956	11° 10' E
1957	11° 10' E	1957	11° 10' E
1958	11° 10' E	1958	11° 10' E
1959	11° 10' E	1959	11° 10' E
1960	11° 10' E	1960	11° 10' E

จากแผนที่แสดงเส้นทางการเดินทางเคลื่อนย้ายของมอแกนจากเค้าโครงนิทานพื้นบ้านที่ถ่ายทอดโดยชาวมอแกนวัยหนุ่ม ซึ่งแสดงให้เห็นภาพของ “วิถีชีวิตเร่ร่อนของมอแกน” ผ่านทางคนรุ่นต่อมา จากวิถีชีวิตที่ต้องเดินทางเคลื่อนย้ายด้วยเรือ ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงข้อค้นพบจากการเดินเรือเคลื่อนย้ายของนิทานเรื่องนี้ โดยมีเกาะสุรินทร์เป็นจุดเริ่มต้นของเส้นทางการอพยพ พบว่า

1) เป็นการเดินเรือย้ายถิ่นตามแบบแผนการยังชีพของชาวมอแกน มีการทำมาหากินใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของเกาะต่างๆที่เป็นเส้นทางเดินเรือของมอแกน อาทิ มอแกนรู้ว่า เกาะที่กำลังจะผ่านนี้ ในภาษามอแกนเรียกว่า“ปาหนัน” มอแกนก็หยุดพักเรือ เพื่อทำการตัดใบเตยปาหนันสำหรับให้พวกผู้หญิงเก็บไว้สานเสื่อ หรือ “เตตก่อดาง” หรือหัวแหลมกุ่มมังกกร เป็นแหล่งอาศัยของสัตว์เหล่านี้ เพื่อบอกถึงแหล่งทรัพยากรในแต่ละพื้นที่ที่พวกเขาเดินเรือผ่าน เป็นต้น

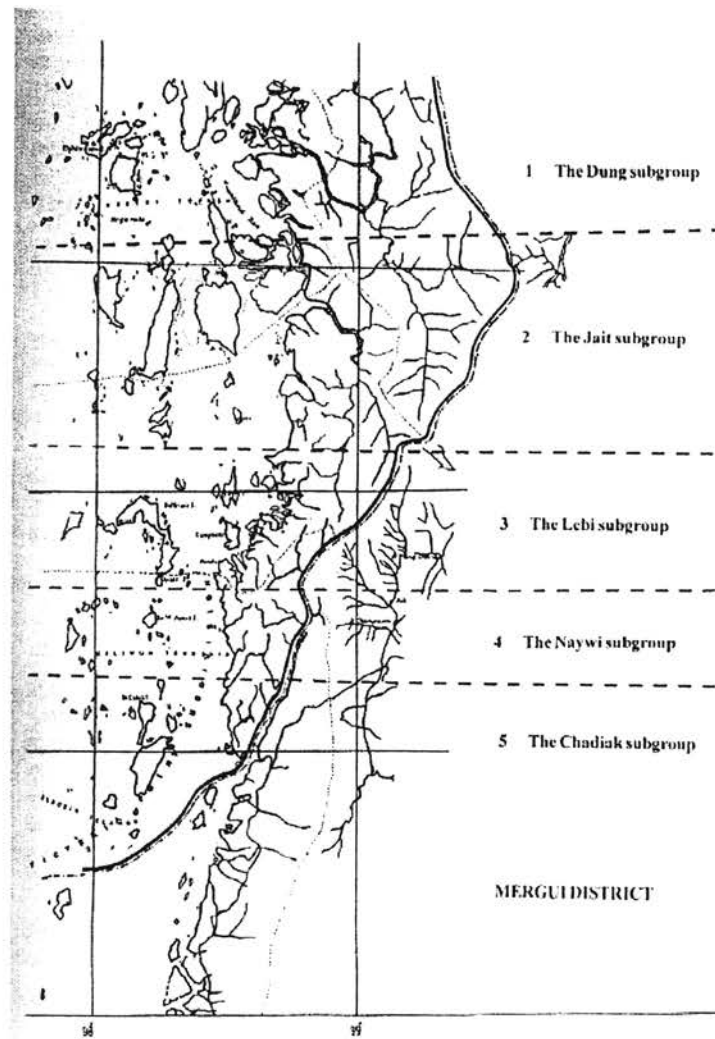
2) เส้นทางเดินเรือนี้ใช้พื้นที่ทำมาหากินอพยพในบริเวณของหมู่เกาะมะริดด้านใต้ มอแกนกลุ่มนี้ เดินเรือขึ้นเหนือไปสูงสุดแค่เพียง “เกาะปล้ำ” เท่านั้น

จากข้อมูลของนิทานพื้นบ้านของชาวมอแกนทั้ง 3 เรื่อง คือ 1) กามัน 2) กะเอ็ด 3) มอแกน โดยผู้เล่านิทานของชาวมอแกน 2 รุ่น ต่างเล่าถึงนิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตเร่ร่อนของพวกเขา ซึ่งจัดเป็นข้อสรุปได้ดังนี้

- อธิบายถึงสาเหตุการเคลื่อนย้ายถิ่นของมอแกน ว่ามอแกนมีลักษณะของการเคลื่อนย้าย จากการย้ายถิ่นตามแบบแผนการยังชีพ มอแกนยังอาจจะต้องไปหาที่อยู่ใหม่ เนื่องจากภัยธรรมชาติ หรือผู้คน เช่น ภัยจากคลื่นลม หรือพวกโจรสลัดหรือพม่า และเมื่อใดที่มีสมาชิกหลายคนในกลุ่มล้มตาย หรือหนีโรคระบาดอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเมื่อเกิดการทะเลาะวิวาท เป็นต้น จากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสารเกี่ยวกับชีวิตเร่ร่อนของมอแกน และข้อมูลเนื้อเรื่องการเดินทางเร่ร่อนจากนิทานพื้นบ้านของชาวมอแกนเรื่อง “กะเอ็ด” แสดงให้เห็นว่า เนื้อหาในนิทานกับความเป็นจริงในวิถีชีวิตของมอแกนนั้น มีความคล้ายคลึงกัน เนื่องจากชาวมอแกนไม่มีภาษาเขียนในการสื่อความหมายเป็นตัวอักษร มีเพียงภาษาพูดเท่านั้น ดังนั้นการถ่ายทอดเรื่องราว ความเชื่อ หรือเหตุการณ์ต่างๆที่ผ่านเข้ามาในชีวิตจึงต้องอาศัยการผูกโยงเข้ากับเนื้อเรื่องของนิทาน คำสอน หรือความรู้ที่ผ่านการสั่งสมโดยผู้เฒ่าผู้แก่ชาวมอแกนที่สอดแทรกในวิถีชีวิตความเป็นชาวมอแกนให้แก่มอแกนในรุ่นสืบต่อมา

- แสดงเส้นทางการเดินเรืออพยพของมอแกนและบริเวณต่างๆ ผ่านแผนที่ที่เล่าไว้ในนิทานพื้นบ้านเกี่ยวกับเกาะต่างๆในหมู่เกาะมะริด ประเทศเมียนมาร์ เรื่อยลงมาถึงจังหวัดภูเก็ต ในประเทศไทย โดยนิทานเรื่อง “กามัน” แสดงลักษณะของเส้นทางเดินเรือเส้นทางแรกที่น่าพาชาวมอแกนให้เดินทางเคลื่อนย้ายลงมาพักอาศัย และใช้พื้นที่อยู่ตามเกาะต่างๆของหมู่เกาะมะริด

สอดคล้องกับการศึกษาของ Jacques Ivanoff (1997:55) ในเรื่องการที่ชาวมอแกนมีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อยภายในพื้นที่อาศัยทำมาหากินของหมู่เกาะมะริด โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่มใหญ่ คือ 1) กลุ่มมอแกนคอง 2) กลุ่มมอแกนยะฮิด 3) กลุ่มมอแกนหญ่าวิ 4) กลุ่มมอแกนละบี และ 5) กลุ่มมอแกนจาเคียก ที่แสดงให้เห็นถึงการกระจายตัว รวมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้เห็นว่า มีการแบ่งการใช้พื้นที่ภายในของกลุ่มของมอแกน โดยแบ่งเป็นพื้นที่เร่ร่อน (Nomadic space) กับพื้นที่หาอาหาร (collecting areas) มอแกนต้องการพื้นที่ที่กว้างขวางเพื่อหาอาหารและใช้ประโยชน์จากพืชและสัตว์ที่พวกเขาหาได้ หมู่เกาะมะริดนั้นมีความเหมาะสมอย่างมาก เพราะประกอบด้วยเกาะกว่า 600 เกาะ มีพื้นที่กว่า 400 ตารางกิโลเมตร ที่ทำให้เกิดการแบ่งพื้นที่ในชุมชนเร่ร่อนชาวมอแกนเหล่านี้ได้ (Jacques Ivanoff 1999:อ้างแล้ว) ยกตัวอย่าง ข้อมูลจากนิทานพื้นบ้านของชาวมอแกนเรื่อง “กะเอ็ด” พบว่า พื้นที่ในการเดินทางเดินเรือในนิทานเรื่องนี้ มอแกนกลุ่มอาศัยอยู่ที่เกาะคอง (กลุ่มของกะเอ็ดและพ่อ) การใช้พื้นที่เร่ร่อนอยู่เฉพาะบริเวณของทางด้านเหนือในเขตพื้นที่ของแนวหมู่เกาะคอง แต่ก็มีการใช้พื้นที่สำหรับเป็นพื้นที่เร่ร่อนต่ำลงเข้ามาในเขตของพื้นที่หมู่เกาะ Jait ด้วย แต่ไม่ถึงกับใช้พื้นที่ถาวร เพราะมาอยู่เพียงไม่นาน มอแกนกลุ่มนี้ก็ตัดสินใจย้ายออกไป รวมถึงถ้อยคำในนิทานที่ผู้เล่าชาวมอแกนต้องการให้มอแกนกลุ่มนี้อพยพไปอยู่ที่เกาะ Bailey ซึ่งปลอดภัย จากลมพายุมากกว่า (หมายเลข 5) ในแผนที่เส้นทางเดินเรือจากนิทานเรื่อง “กะเอ็ด” (Jacques Ivanoff 2001:204) ทำให้พอสรุปได้ว่ามอแกนแต่ละกลุ่มต่างมีพื้นที่ของการอพยพที่เฉพาะของกลุ่มภายในพื้นที่เกาะที่ตนอาศัยอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาเรื่องเรือมอแกนของ Jacques Ivanoff 1999 : 110 กล่าวถึง รอยบากของเรือมอแกนที่แตกต่างกันไปตามกลุ่มย่อย เช่น รอยบากของหัวเรือจากเกาะคอง จะมีรอยบากที่กลมกว่าและอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเล รูปร่างของรอยบากเป็นเครื่องกำหนดความสัมพันธ์ของคนกับกลุ่มย่อยอีกด้วย ทำให้สามารถพิจารณาให้เห็นถึงขนาดและพื้นที่ของการเคลื่อนย้ายอพยพของชาวมอแกนในอดีตได้

ภาพที่ 10 แผนที่การแบ่งพื้นที่กลุ่มย่อยของชาวมอแกน ในหมู่เกาะมะริด

(ที่มา : Map 2 : Moken Subgroups หน้า 55 ของ Jacques Ivanoff. Moken. Bangkok : White Lotus Co.Ltd.,1997)

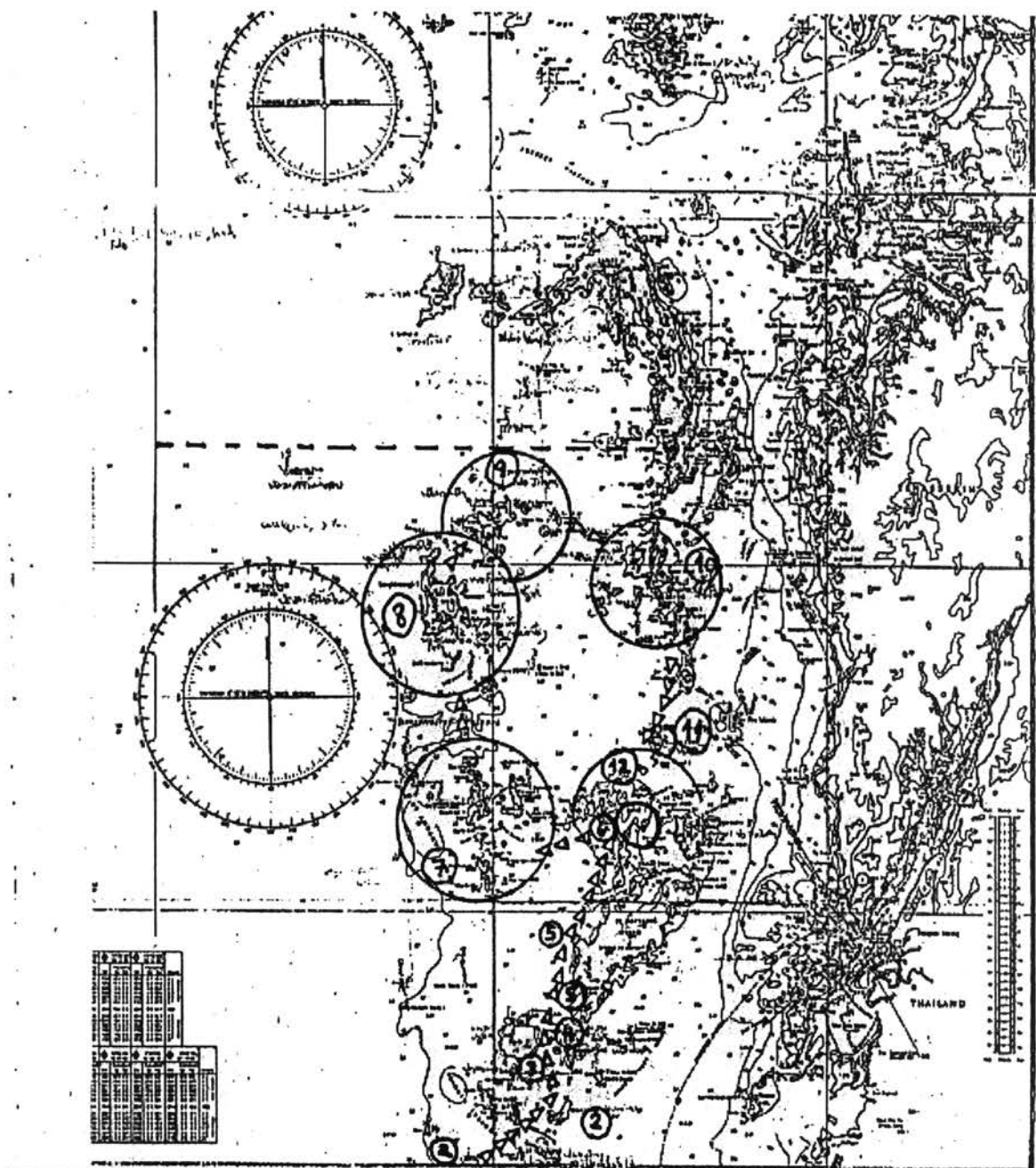
● การใช้ประโยชน์ในพื้นที่และทรัพยากรทั้งในท้องทะเล รวมถึงผืนป่าของเกาะต่างๆ ตามเส้นทางเดินเรือของมอแกน เป็นการเดินเรือย้ายถิ่นตามแบบแผนการยังชีพของชาวมอแกน มีการทำมาหากินใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของเกาะต่างๆที่เป็นเส้นทางเดินเรือของมอแกน อาทิ มอแกนรู้ว่า เกาะที่กำลังจะผ่านนี้ ในภาษามอแกนเรียกเกาะลูกนี้ว่า “ปাহันัน” มอแกนก็หยุดพักเรือ เพื่อทำการตัดใบเตยปাহันัน สำหรับให้พวกผู้หญิงเก็บไว้สานเสื่อ หรือผ่านในบริเวณที่เรียกว่า “เตต ก่อ ดาง” (หัวแหลมกุ่มมังกง) เนื่องจากชาวมอแกนนิยมนำชื่อของทรัพยากรที่มีอยู่มากในบริเวณนั้นมาตั้งเป็นชื่อเรียกในภาษามอแกน เพื่อใช้สำหรับเป็นชื่อเรียกของสถานที่ในแผนที่เส้นทางเดินเรือของมอแกน เพื่อที่พวกเขาจะใช้ลักษณะความโดดเด่นด้านทรัพยากรที่พวกเขาใช้ประโยชน์ใน

ชีวิตประจำวัน เพื่อความสะดวกและง่ายในการจดจำชื่อเรียกของสถานที่ต่างๆตามเส้นทางเคลื่อนย้ายของชาวมอแกน

6.2.4 การสร้างเส้นทางเดินเรือของชาวมอแกนจากวิถีชีวิตของมอแกนวัยหนุ่ม (อายุระหว่าง 18-25 ปี)

เป็นการเล่าเรื่อง โดยนายโท/นิล/มง/นาย กกล้าทะเล ถึงเรื่องราวของเส้นทางเดินเรือในปัจจุบันของชาวมอแกน ซึ่งอาศัยตั้งหลักแหล่งอยู่ที่หมู่เกาะสุรินทร์ เดินทางเข้าไปทำงานค้าหอยในหมู่เกาะมะริด ประเทศพม่า โดยมีเกาะสุรินทร์เป็นจุดเริ่มต้นของเส้นทางเดินเรือ ตามเส้นทางที่ทำมาหากินดังนี้

1. เกาะสุรินทร์ มอแกนมุ่งเรือสู่เกาะย่านเชือก หรือ “ปอลาว จาเคียก” ประเทศพม่า
2. ใช้เส้นทางเดินเรือผ่านไปทางเกาะค้าง (หลู่ตุง) ขับเรือผ่านทางเกาะกระทะ (หล่าย่าง)
3. ผ่าน “เตต หน้ายูน” “กะเชียก” “เตต ก้อดาง” “หน้ามู๋ย” ด้านตะวันออกของ “ปอลาว แทนมาน”
4. ผ่าน “ปอลาว จาละ” (เกาะหวายเทา) ต่อเรือไป “ปอลาว จะให้” (เกาะลูกมะระ)
5. ไปต่อทางตะวันตกจะเจอ “เตต ตู๋น” (เกาะมังกุด) “เตต พล่า”(แหลมข้าวสาร)
6. แล้วมุ่งขึ้นเหนือ เพื่อขึ้นไปตีทะเลเบียนขออนุญาตตีทะเลเบียน แข็งขนาดของเรือ และจำนวนผู้โดยสาร สำหรับเข้ามาทำงานค้าหอยค้าปลิงในเขตพื้นที่ของหมู่เกาะมะริดด้านใต้ มีสำนักงานของทหารพม่าตั้งอยู่ที่หมู่บ้านมอแกนด้านเหนือของเกาะย่านเชือก
7. เดินเรือต่อเรือขึ้นไปถึง “ปอลาว แม่ล้อย” (เกาะหมากเกาะพลู)
8. “ปอลาว ยาล้า”
9. “ปอลาว เปล้า”
10. แล้ววกกลับลงมาทางฝั่งตะวันออกที่ “ปอลาว หลู่วี”
11. ค่อยๆเรือลงทางใต้มายัง “ปอลาว จ๊ะ”
12. หรือแวะเข้า “จาเคียก เน็ก” (เกาะย่านเชือกเล็ก) แล้วพาเรือกลับลงมาเพื่อแวะเข้าไปเซ็นชื่อที่สำนักงานที่เข้ามาตีทะเลเบียนขออนุญาตเข้ามาค้าหอยในเขตพื้นที่อีกครั้งที่หมู่บ้านมอแกนบนเกาะย่านเชือก

ภาพที่ 11 เส้นทางการเดินทางเรือของชาวมอแกนจากวิถีชีวิตมอแกนวัยหนุ่ม (อายุระหว่าง 18-25 ปี)

ที่มา : แผนที่แสดงรายชื่อเกาะสำคัญต่างๆ ในหมู่เกาะมะริด (ที่มาจาก Hydrographic Office of Burma : MERGUI ARCHIPELAGO. Bay of Bengal – Burma)

ตัวเลข 1 – 12 แสดงรายชื่อเกาะในหมู่เกาะมะริด ประเทศพม่า

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

1:100,000

North American
Chart
1:100,000

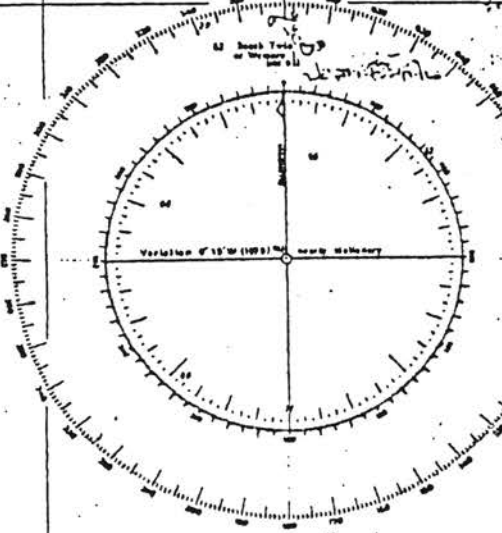
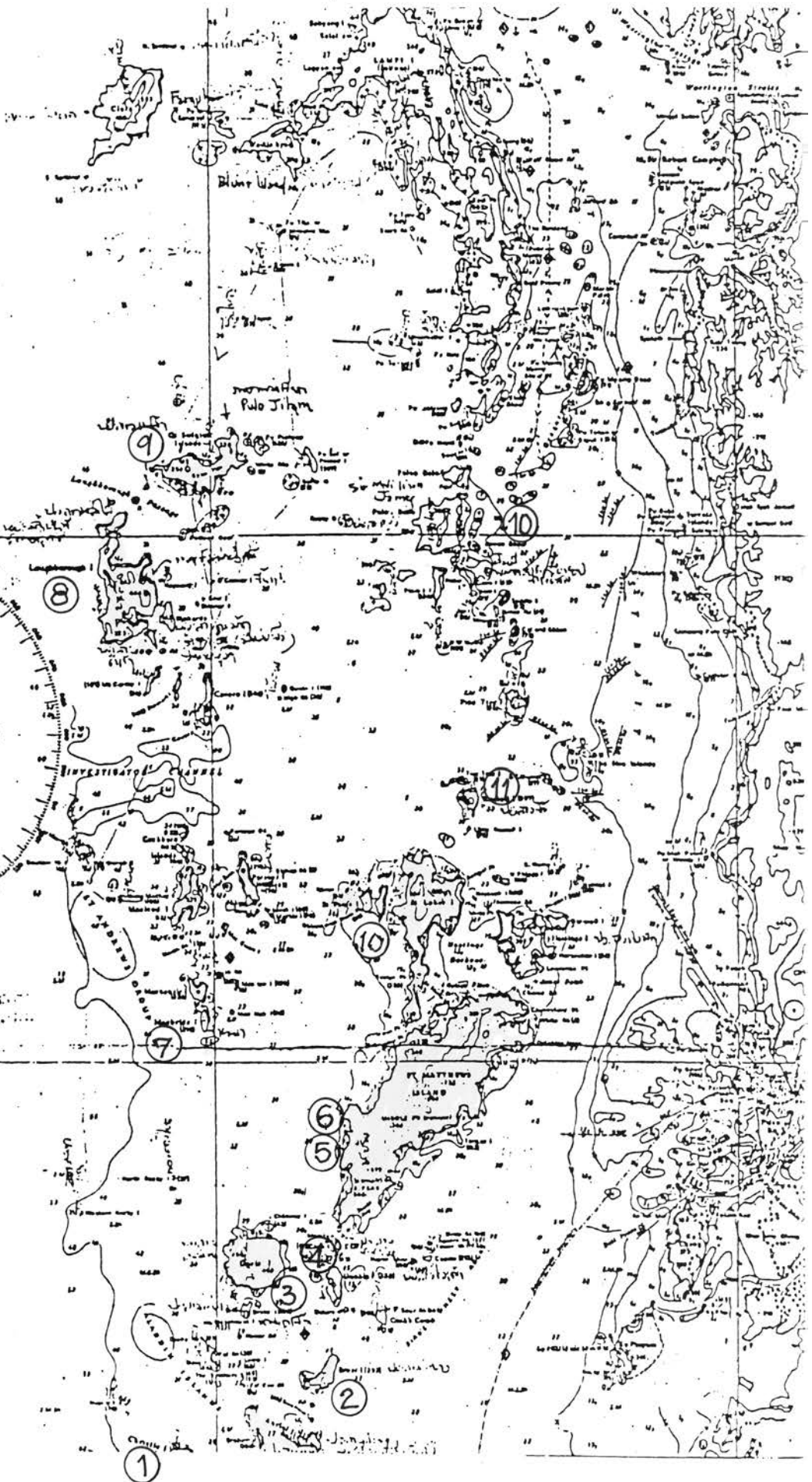

Chart No.	Scale	Year	Author	Notes
1000	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1001	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1002	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1003	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1004	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1005	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1006	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1007	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1008	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1009	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1010	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1011	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1012	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1013	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1014	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1015	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1016	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1017	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1018	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1019	1:100,000	1975	Hydrographic	...
1020	1:100,000	1975	Hydrographic	...

1

6

5

10

7

8

9

10

11

2

3

Handwritten notes at the top left of the page.

①

②

③

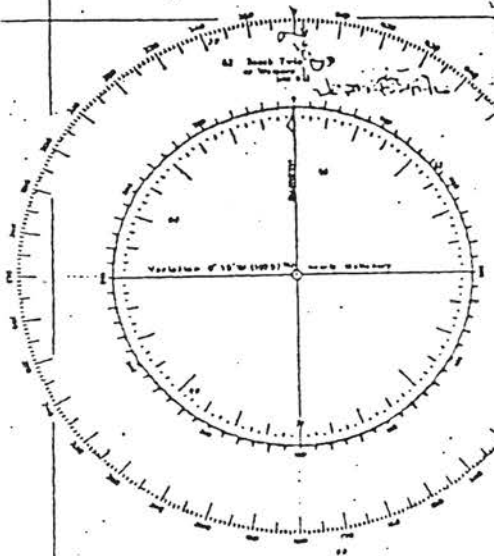
④

⑤

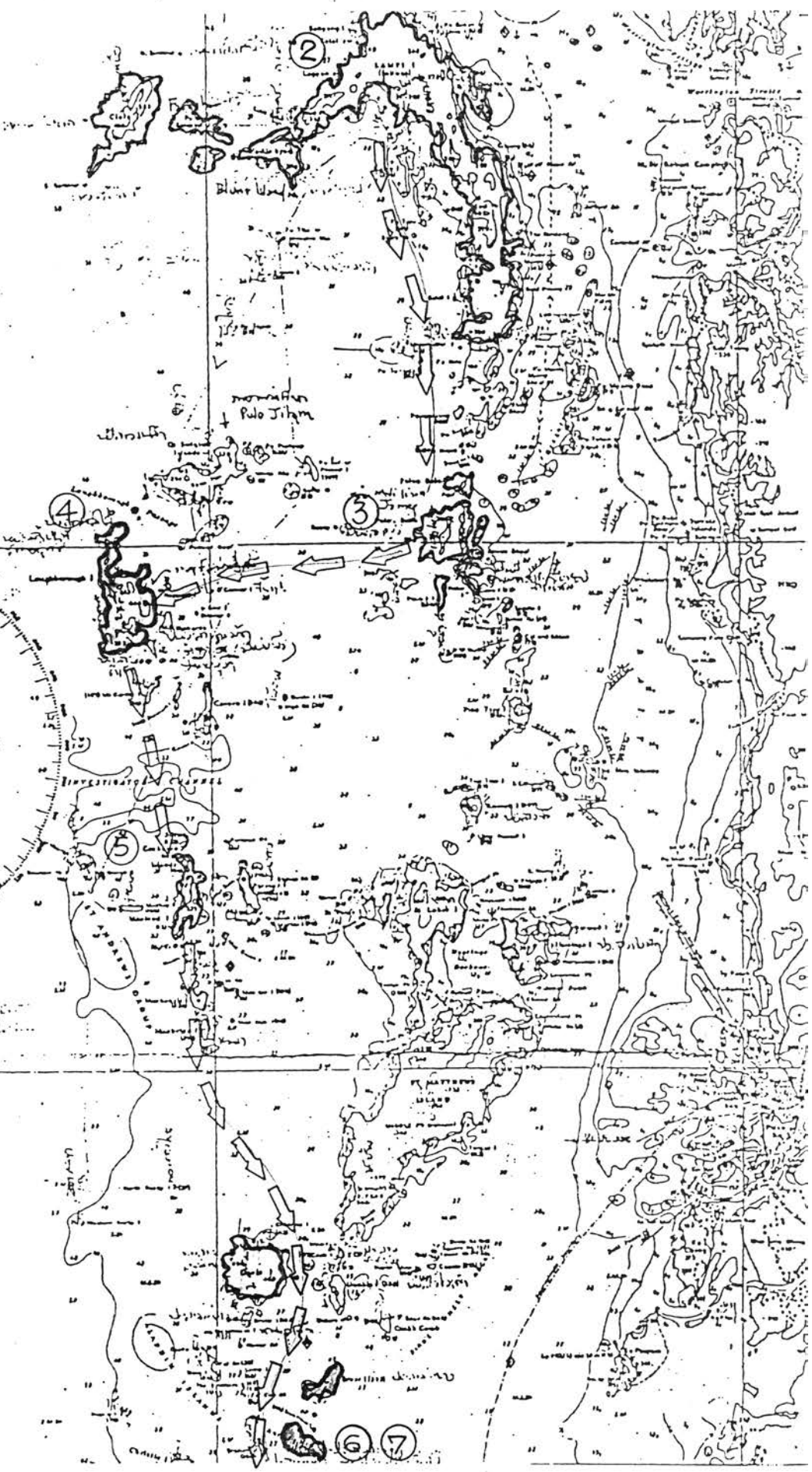
⑥

⑦

Handwritten notes in the upper left quadrant of the map area.

Two tables of data, likely tide tables or coordinate tables, located in the bottom left corner.

6.2.5 การเปรียบเทียบแผนที่เส้นทางการเดินเรือในนิทานพื้นบ้าน กับเส้นทางการเดินเรือในปัจจุบันจากวิถีชีวิตจริงของชาวมอแกน เกาะสุรินทร์

จากการศึกษาข้อมูลเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบเส้นทางในแผนที่การเดินทางของมอแกน จากเส้นทางการเดินเรือในนิทานพื้นบ้าน กับเส้นทางการเดินเรือในปัจจุบันจากวิถีชีวิตจริงของมอแกน พบว่า

1. มอแกนคนที่เล่านิทาน ซึ่งมักจะเป็นผู้อาวุโสในกลุ่มมอแกนนั้นมักจะสอดแทรกหรือแฝงความรู้เกี่ยวกับสภาพของพื้นที่ธรรมชาติของแต่ละเกาะ หัวแหลม อ่าวหรือหาดที่พวกเขามีความคุ้นเคยและใช้ประโยชน์จากสถานที่นั้นในชีวิตประจำวันและการทำงานของพวกเขายกตัวอย่างเช่น การสอนเรียกชื่ออ่าวหัวแหลม หรือเกาะต่างๆ เพื่อให้ลูกหลานเข้าใจถึงที่มาของชื่อเรียก รวมทั้งยังเป็นเหมือนการสร้างแผนที่ทางทรัพยากรทางทะเล ป่าไม้ และประวัติศาสตร์มอแกน ให้ฝังอยู่ในความทรงจำของลูกหลานต่อไป

2. ลักษณะของเส้นทางการเดินเรือในนิทานพื้นบ้าน(เรื่อง “กามัน”)นั้น จะเป็นเส้นทางการเดินเรือที่เดินทางลงใต้มาเรื่อยๆ จากหมู่เกาะด้านเหนือของหมู่เกาะมะริด ริงลัดเตาะ ไปตามเกาะ เมื่อลงไปถึงเกาะที่อยู่ใกล้ตะกั่วป่า จ.พังงา จะเข้าไปอยู่บริเวณคลองที่แยกระหว่างเกาะภูเก็ตกับแผ่นดินใหญ่ด้วย เหมือนกับที่ Jacques Ivanoff (1999) บรรยายว่า “ในสมัยก่อนพวกมอแกนเดินทางออกจากหมู่เกาะมะริด มาถึงเกาะภูเก็ตและเกาะที่อยู่โดยรอบ ซึ่งเป็นการเดินทางที่ยาวนานและยากลำบาก บางคนยังมีแรงที่จะเดินทางต่อไป แต่บางคนต้องเปลี่ยนใจเพื่อเดินทางกลับ” ย่อมแสดงให้เห็นว่า ในที่สุดมอแกนบางกลุ่ม หรือบางคนก็จะเดินเรือกลับขึ้นไปโดยใช้เส้นทางเดิม กลับไปยังเกาะย่านเชือก ในหมู่เกาะมะริดอีกครั้ง เป็นเหมือนเรื่องราวตามตำนานมอแกนจากหนังสือ Ring of Coral : Jacques Ivanoff (2001:150-203) ที่กล่าวว่า ในที่สุด “กามัน” ที่อพยพเดินเรือเรือลงมาจากหมู่เกาะด้านเหนือของหมู่เกาะมะริด จนลงมาถึงเกาะภูเก็ตนั้น ก็ได้เดินทางเคลื่อนย้ายเร่ร่อนกลับขึ้นเหนือจนได้กลายเป็นผู้นำของกลุ่มมอแกนกลุ่ม จากเค็ย (เกาะย่านเชือก) ในที่สุด นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่า ในสมัยก่อนเส้นทางการเดินเรือเคลื่อนย้ายของชาวมอแกน มีความคล้ายคลึงกับเส้นทางการเดินเรือที่ได้จากการเล่านิทานพื้นบ้านของมอแกน คือ เป็นเส้นทางการเดินเรือเดินทางเคลื่อนย้ายเรือไปตามเกาะต่างๆ

3. ในขณะที่เส้นทางการเดินเรือของมอแกนเกาะสุรินทร์ในปัจจุบันนี้เป็นเส้นทางการเดินเรือเข้าไปทำมาหากินในพื้นที่ของหมู่เกาะมะริด โดยวิ่งเรือขึ้นเหนือไปเรื่อยๆจากเกาะสุรินทร์ จนขึ้นไปสุดด้านเหนือที่เกาะ “ปอลาว เปล้า”

ปัจจุบันชาวมอแกนเข้ามาตั้งหลักแหล่งอย่างถาวรที่หมู่เกาะสุรินทร์ จนในปัจจุบันแทบไม่หลงเหลือวิถีคนเร่ร่อนอีกต่อไปแล้ว เหมือนอย่างที่ลุงซาลามา กล้าทะเล มอแกนเกาะสุรินทร์ (20 ค.ศ.2545) เคยพูดไว้ว่า “สมัยนี้มอแกนที่อาศัยอยู่ทางหมู่เกาะมะริดด้านเหนือก็แทบจะหยุดร่อนแร่แล้ว ทำให้การเดินทางเรือเรือลงมาถึงเกาะทางตอนใต้ของหมู่เกาะมะริดแทบไม่มีอีกแล้ว พวกเขาที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ถาวรตามเกาะเหมือนกันแบบเรา” เมื่อนำข้อมูลของชาวมอแกนที่อาศัยตั้งบ้านเรือนบนเกาะสุรินทร์ในปัจจุบันมาพิจารณาเพื่อหาถึงสาเหตุเหล่านั้น พบว่า

1. สภาพของเรือและเครื่องยนต์ที่ไม่สมบูรณ์ เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางไกลระหว่างเกาะต่างๆ หรือบางอ่าวภายในเกาะ มีผลทำให้อายุการใช้งานของสิ่งเหล่านี้สั้นลง บ่อยครั้งที่เครื่องยนต์ถูกทิ้งให้ขึ้นสนิมอยู่บนชายฝั่ง พวกมอแกนไม่สามารถทำให้มันกลับมาใช้งานได้อีก เพราะค่าซ่อมแพงเกินไปสำหรับพวกเขา (Jacques Ivanoff 1999:อ้างแล้ว) เนื่องจากมอแกนมีวัฒนธรรมการทำมาหากินแบบวันต่อวันและไม่เคยชินกับการอดออม (นฤมล อรุโณทัย อ้างแล้ว :18) ซึ่งมีผลโดยตรงสำหรับการดูแลซ่อมแซมเครื่องยนต์ โดยเฉพาะเรือมีความสำคัญอย่างมากในชีวิตประจำวันของชาวมอแกน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงการลดขนาดการใช้พื้นที่ทำมาหากินของชาวมอแกน

2. ปัญหาในเรื่องของความปลอดภัยในพื้นที่ของหมู่เกาะมะริด ประเทศพม่า ที่มีสาเหตุมาจากโจรสลัด เป็นเหตุให้มอแกนเดินทางเข้าไปค้าหอย เก็บของทะเลในเขตประเทศพม่าน้อยลง เนื่องจากเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของพวกเขาเอง

3. ปัจจุบันนี้ ชาวมอแกนทั้งหญิงชายตั้งแต่ วัยรุ่นจนถึงผู้อาวุโสรับจ้างโดยทางอุทยานฯ ในฐานะลูกจ้างชั่วคราว ตลอดฤดูกาลท่องเที่ยว (พฤศจิกายน-พฤษภาคม) ซึ่งทำให้วิถีชีวิตของพวกเขาต้องปรับตัวและเปลี่ยนแปลงเพื่อให้มีรายได้ที่ประจำมาจุนเจือครอบครัว ส่วนในฤดูมรสุมมอแกนก็จะต้องหวนกลับมาดำเนินวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของพวกเขาอีกครั้ง จากเหตุผลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ระยะเวลา 6 เดือนในฤดูกาลท่องเที่ยว วิถีชีวิตประจำวันของมอแกนต้องปรับเปลี่ยนจากวิถีของคนหากินกับท้องทะเลอย่างที่เคย ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทมาเป็นลูกจ้างรายวันของทางอุทยานฯ ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการบริการกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะสุรินทร์

4. การเข้ามาของเครื่องยนต์เรือในระหว่างปี 1970 และ1980 ซึ่งเป็นตัวทำลายจังหวะชีวิตที่เร่ร่อนของชาวมอแกน มอแกนเลิกใช้วิธีแล่นใบเหมือนแบบเดิมหันมาใช้เครื่องยนต์แทนเรือมอแกนเหล่านี้จะออกไปหาปลาได้ครั้งละหลายๆวัน มีเพียงผู้ชายและเด็กผู้ชายอยู่บนเรือ ส่วนผู้หญิงจะคอยอยู่ที่หมู่บ้าน ความสัมพันธ์ในครอบครัวซึ่ง เดิมเป็นสังคมที่เหนียวแน่นถูกทำลายลง ความแตกต่างทางชาติพันธุ์กำลังสูญหายไป เนื่องจากวิถีชีวิตของมอแกนปรับเปลี่ยนมาสู่ความเป็นชาวประมงมากขึ้น (Jacques Ivanoff 1999:132)

5. ทางอุทยานฯแห่งชาติมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการตัดไม้ใหญ่ เรือมอแกนจึงถูกแทนที่โดยเรือหัวโทงที่มอแกนนิยมซื้อหามาใช้ ดังนั้นเมื่อไม่มีการสร้างเรือกำบัง ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเรือและการเดินเรือระหว่างเกาะต่างๆ จึงมีแนวโน้มที่จะสูญหายไป (นฤมล อรุโณทัย 2546:57) เมื่อมีเรือกำบังมอแกนนั้นมอแกนสามารถเดินทางเข้าออกได้อย่างสะดวก การใช้เรือหัวโทงทำให้การเดินทางทำงานเข้าออกประเทศเมียนมาร์มีความลำบากขึ้นมากกว่าเดิม และต้องเสียค่าธรรมเนียมหรือถูกเรียกตรวจจากทางฝ่ายทหาร ทำให้มอแกนเกาะสุรินทร์เข้าไปใช้พื้นที่ของหมู่เกาะมะริดประเทศพม่าน้อยลง

จากปัจจัยดังกล่าวทำให้ในปัจจุบันชาวมอแกนเริ่มมีการใช้พื้นที่ลดน้อยลง การอยู่ติดที่ของ ชุมชนชาวมอแกน ย่อมส่งผลกระทบต่อรูปแบบของวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่ร่อนเร่เดินทางอพยพไปตามเกาะต่างๆ ในท้องทะเล และทำให้ความรู้พื้นบ้านในเรื่องการเดินเรือ การใช้ประโยชน์จากพื้นที่และสิ่งแวดล้อมที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตเร่ร่อนเสมอมา ถูกลดคุณค่าลง

6.3 การเปรียบเทียบ : ความรู้ในเส้นทางเดินเรือของมอแกนต่างวัย

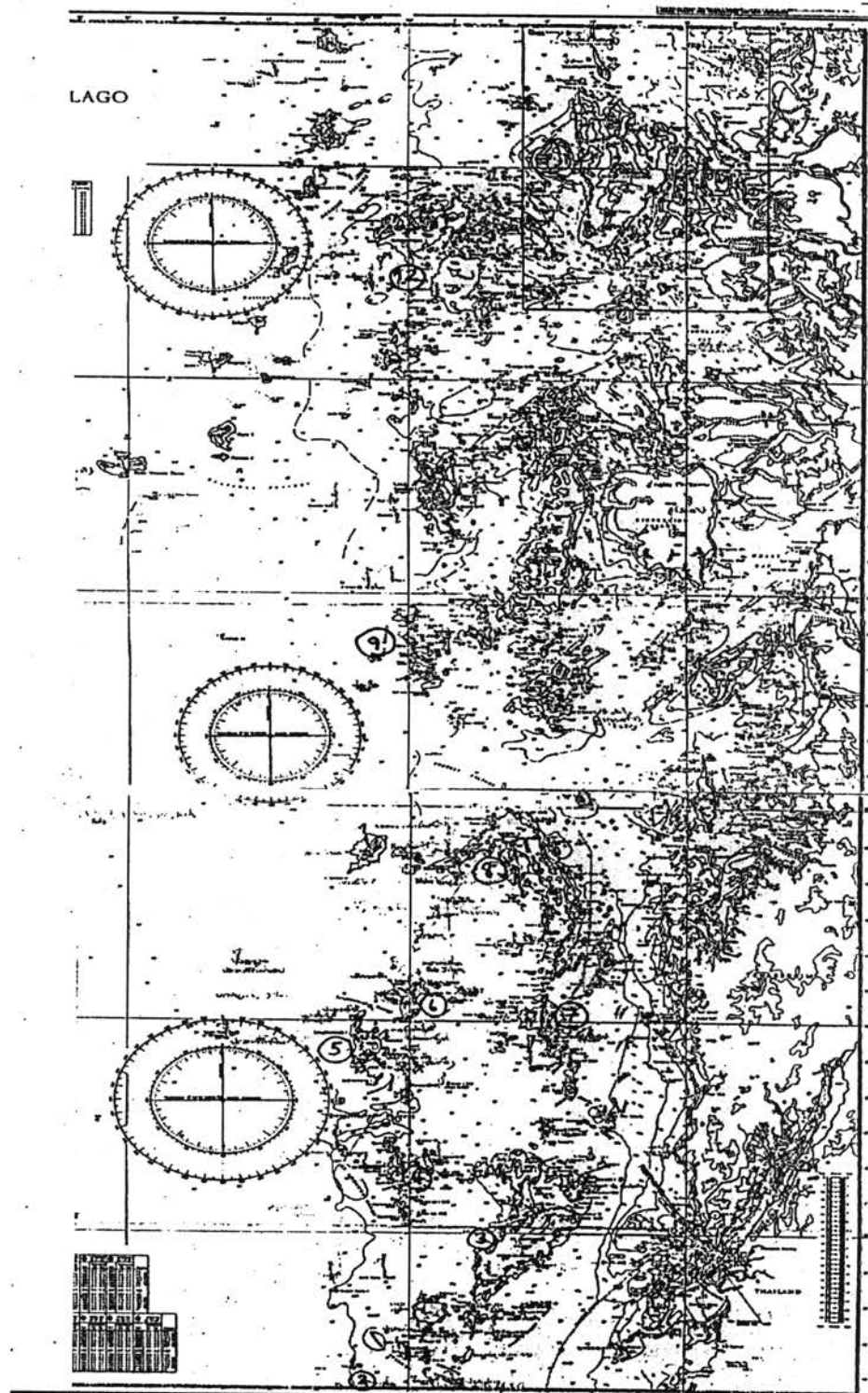
ผู้วิจัยมีโอกาสดูคุยกับมอแกนในหมู่บ้านถึงเรื่องเส้นทางเดินเรือเข้าไปในหมู่เกาะมะริด ประเทศพม่า เพื่อทำมาหากินเก็บสะสมของทะเล แล้วนำขึ้นมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกันที่จังหวัดระนอง โดยมอแกนที่ผู้วิจัยเลือกให้เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักแบ่งเป็น 3 กลุ่มตามช่วงอายุคือ

- 1) สุโน กล้าทะเล มอแกนจากเกาะคูดง อายุ 77 ปี
- 2) ซาลาม่า กล้าทะเล มอแกนจากเกาะจาเคียก (เกาะย่านเชือก) อายุ 61 ปี
- 3) โท กล้าทะเล มอแกนจากเกาะจาเคียก (เกาะย่านเชือก) อายุ 28 ปี
- 4) เอนาย กล้าทะเล มอแกนจากเกาะจาเคียก (เกาะย่านเชือก) อายุ 18 ปี

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งสอบถามถึงความทรงจำของแต่ละคน ถึงเรื่องราวของเส้นทางเดินเรือในอดีตและในปัจจุบันของชาวมอแกน กลุ่มซึ่งอพยพร่อนเร่มาพำนักอาศัยอยู่ที่หมู่เกาะสุรินทร์

ตารางที่ 20 ข้อมูลเปรียบเทียบความทรงจำเกี่ยวกับเส้นทางเดินเรือไปยังเกาะต่างๆ ในหมู่เกาะมะริด

ชื่อเกาะ \ มอแกน	สุไโน (77ปี)	ซาลาม่า (61ปี)	โท (28ปี)	เอนาย (18ปี)
1.ปอลาวหล่าต๊ะ(เกาะสุรินทร์)	●	●	●	●
2.ปอลาวหลู่ตุง(เกาะค่าง)	●	●	●	●
3.ปอลาวจาเคี้ยก(เกาะย่าน เชือก)	●	●	●	●
4.ปอลาวแนล้อย(เกาะหมาก พลู)	●	●	●	●
5.ปอลาวยายล้า	●	●	●	●
6.ปอลาวเปล้า	●	●	●	●
7.ปอลาวหญ่าวิ	●	●	●	●
8.ปอลาวละบี	●	●	●	
9. ปอลาวละงัน	●	●	●	
10. ปอลาวหมาเง็ง	●	●	●	
11.ปอลาวค๊ะฮวน	●	●		
12. ปอลาวคุง	●			
13. ปอลาวชะเลาะ	●			
14. ปอลาวปาลี	●			

ภาพที่ 12 แผนที่แสดงรายชื่อเกาะที่มอแกนคุ้นเคยและใช้ประโยชน์ในเส้นทางเดินเรือ
 (ที่มา : แผนที่แสดงรายชื่อเกาะสำคัญต่างๆในหมู่เกาะมะริด (ที่มาจาก Hydrographic Office of
 Burma : MERGUI ARCHIPELAGO. Bay of Bengal - Burma)
 ตัวเลข 1 - 12 แสดง รายชื่อเกาะในหมู่เกาะมะริด ประเทศพม่า

จากข้อมูลใน ตารางเปรียบเทียบความทรงจำเกี่ยวกับการเดินเรือของชาวมอแกน (เกาะสุรินทร์) นั้น แสดงให้เห็นว่าเส้นทางและความรู้ในเรื่องของการเดินเรือของชาวมอแกนจากมอแกน ทั้ง 4 รุ่นอายุนั้น มีช่องว่างของความรู้และแบบแผนของเส้นทางเดินเรือ เนื่องจากปัจจัยในหลายๆ ด้านที่กล่าวมาแล้ว คือ เมื่อชาวมอแกนหันมาเริ่มตั้งหลักแหล่งสร้างบ้านเรือนก่อนข้างถาวร ทำให้การเดินทางอพยพลดน้อยลง ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรือกำบางลดน้อยลง ต่างจากในสมัยก่อนที่เด็กๆ มอแกนทุกคนรู้ประวัติความเป็นมาของพวกเขาจากเรือกำบาง พวกเขาจะสาธิต บอกกล่าวและเล่าเรื่องราว ความเป็นมาของวิถีชีวิตที่เร่ร่อนของมอแกน (Jacques Ivanoff 1999:อ้างแล้ว)

ตารางที่ 21 ข้อมูลเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับเส้นทางเดินเรือของมอแกนต่างวัย

มอแกน	สถานที่เกิด	ความรู้ในเรื่องเส้นทางเดินเรือ
สุโน(77ปี)	เกาะคุง (หมู่เกาะมะริด)	มอแกนจากเกาะคุง (หมายเลข 12) ปัจจุบันตั้งหลักแหล่งก่อนข้างถาวรอยู่ที่เกาะสุรินทร์ เป็นตัวแทนของอาวุโสชาวมอแกนจากเกาะทางเหนือของหมู่เกาะมะริด เล่าถึงความทรงจำในเรื่องเส้นทางเรือแบบวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวมอแกน สุโนใช้ชีวิตทำมาหากินล่องเรือกำบางลงมาทางใต้เรื่อยๆ ทำให้มีความรู้ในสภาพของพื้นที่ของหมู่เกาะด้านเหนือพอสมควร ซึ่งสามารถที่จะย้อนความทรงจำถึงชื่อของหมู่เกาะได้ถึง 14 ลำดับนับจากเกาะสุรินทร์ – เกาะทางเหนือของหมู่เกาะมะริด
ซาลามา(61ปี)	เกาะจาเดี๋ยก (ย่านเชือก)	มอแกนจากเกาะย่านเชือก (หมายเลข 3) ปัจจุบันตั้งหลักแหล่งก่อนข้างถาวรอยู่ที่เกาะสุรินทร์ เป็นตัวแทนของอาวุโสชาวมอแกนจากเกาะทางตอนใต้ของหมู่เกาะมะริด ถึงความทรงจำในเรื่องเส้นทางเดินเรือเร่ร่อนทำมาหากินของชาวมอแกน ซาลามาใช้ชีวิตทำมาหากินล่องเรือกำบางไปมาระหว่างฝั่งแผ่นดินใหญ่และเกาะต่างๆทางตอนใต้ ทำให้มีความรู้ในสภาพของพื้นที่ของหมู่เกาะด้านใต้พอสมควร ซึ่งสามารถที่จะย้อนความทรงจำถึงชื่อของหมู่เกาะได้ 11 ลำดับนับจากเกาะสุรินทร์ – เกาะทางเหนือของหมู่เกาะมะริด ที่เคยเดินเรืออพยพทำมาหากินขึ้นไปถึง

ตารางที่ 21 (ต่อ)

มอแกน	สถานที่เกิด	ความรู้ในเรื่องเส้นทางเดินเรือ
โท (28ปี)	เกาะจาเคียก (ย่านเชือก)	มอแกนเกาะย่านเชือก (หมายเลข 3) เคยใช้ชีวิตอยู่ตามเกาะต่างๆ ของหมู่เกาะมะริดหลายปี เดินทางไปมาระหว่างหมู่เกาะสุรินทร์ และหมู่เกาะมะริด ปัจจุบันตั้งหลักแหล่งก่อนข้างถาวรอยู่ที่เกาะสุรินทร์ ในแต่ละปียังมีการเดินทางเข้าไปใช้พื้นที่การทำมาหากินในเขตหมู่เกาะมะริด ราวปีละ 3-5 ครั้ง แต่ในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา การเดินทางลดลงอย่างมาก เหลือเพียง 1 – 2 ครั้งเท่านั้น ทำให้มีความรู้ในสภาพของพื้นที่ของหมู่เกาะด้านใต้พอสมควร ซึ่งสามารถที่จะเดินทางเข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่ได้ด้วยความชำนาญ แต่ความรู้ของหมู่เกาะด้านเหนือนั้นยังมีน้อยอยู่ มอแกนรุ่นนี้เดินทางขึ้นไปถึง “หมาเจ็ง” เท่านั้น
นาย (18ปี)	เกาะจาเคียก (ย่านเชือก)	มอแกนที่เกิดในหมู่เกาะย่านเชือก เดินทางอพยพมาเด็บโต ใช้ชีวิตแต่งงานและตั้งหลักแหล่งก่อนข้างถาวรอยู่ที่เกาะสุรินทร์ ในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา การเดินทางเข้าไปค้าขายค้าปลิงในเขตพื้นที่ของหมู่เกาะมะริดลดลงอย่างมาก เหลือเพียง 1 – 2 ครั้งเท่านั้น โดยเฉพาะในปี 2545 - 2546 ไม่มีการเดินทางเข้าไปทำมาหากินในเขตหมู่เกาะมะริด (มอแกนอ่าวบอน) เนื่องจากปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนเรือสำหรับใช้เป็นพาหนะเดินทาง รวมทั้งปีที่ผ่านมาเรือของมอแกนลำหนึ่ง ถูกทหารพม่าเรียกตรวจค้น ทำให้มอแกนหลายคนเกิดความวิตกและยังไม่ค่อยกล้าตัดสินใจเดินทางเข้าไปในพื้นที่ของหมู่เกาะมะริด มอแกนรุ่นนี้มีความรู้ในสภาพของพื้นที่ของหมู่เกาะด้านใต้พอสมควร ซึ่งสามารถที่จะเดินทางเข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่ได้ด้วยความชำนาญ แต่ความรู้ของหมู่เกาะด้านเหนือนั้นยังมีน้อย มอแกนรุ่นนี้เดินทางขึ้นไปถึง “หลู่วาวิ” (หมายเลข 7) เท่านั้น

ข้อสังเกตจากข้อมูลของตารางด้านบน แสดงให้เห็นว่า มีความแตกต่างในชุดความรู้ของ มอแกน 3 รุ่นคือ

1. มอแกนอาวุโส มอแกนที่มีความรู้ ความทรงจำถึงเรื่องเกาะ และเส้นทางเดินเรือเป็นอย่างดี มักเป็นผู้อาวุโสที่ส่งสมประสงค์ การใช้ชีวิตทำมาหากินกับสิ่งแวดล้อมทางทะเล เรือยมา มอแกนรุ่น ที่มีพื้นเพมาจากคนละเกาะ คนละสถานที่ ย่อมทำให้เกิดความรู้ความชำนาญในเรื่องของแผนที่เส้นทางเดินเรือที่ตนเองเคยใช้อยู่ อาทิ สุโน กล้าทะเล มอแกนจากเกาะคูด (หมายเลข12) ที่เดินทางอพยพใช้พื้นที่เรือยลงมาถึงเกาะสุรินทร์ จะมีความรู้ความชำนาญในเรื่องเกาะตามเส้นทางที่พวกเขาค่อยๆเดินทางผ่านลงมา ส่วนชาลามา กล้าทะเล มอแกนจากเกาะจาเคียก (ย่านเชือก) (หมายเลข 3) ก็มีความคุ้นเคยทำมาหากินอยู่ในแถบบริเวณหมู่เกาะมะริดด้านใต้ มีความรู้ในเรื่องเกาะตามเส้นทางที่พวกเขาเคยอพยพขึ้นไปทางตอนเหนือเหมือนกัน เพียงแต่เส้นทางของการอพยพนั้นเดินทางขึ้นเหนือไปสุดที่เกาะโค เป็นการอพยพเพียงเพื่อย้ายไปตั้งหลักแหล่งใหม่ หรือเป็นเพียงการอพยพเพื่อหลบหลุมในฤดูมรสุมเท่านั้น เหล่านี้ก็ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้กลุ่มของผู้อาวุโสมีความรู้ ความทรงจำเกี่ยวกับเกาะ และพื้นที่ที่พวกเขาเคยเดินทางผ่านและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติรอบตัวเป็นอย่างดี สำหรับการดำรงวิถีชีวิตตามแบบแผนของชาวมอแกน

2. มอแกนวัยกลางคน โท กล้าทะเล เคยใช้ชีวิตอยู่ตามเกาะต่างๆ ของหมู่เกาะมะริด หลายปี เดินทางไปมาระหว่างฝั่งจังหวัดระนอง หมู่เกาะสุรินทร์ และเกาะต่างๆ ในหมู่เกาะมะริด ปัจจุบันตั้งหลักแหล่งค่อนข้างถาวรอยู่ที่เกาะสุรินทร์ มอแกนรุ่นนี้ล้วนผ่านการเป็นเจ้าของเรือกำบังมาแล้ว อาจเรียกได้ว่า เป็นมอแกนรุ่นสุดท้ายที่มีโอกาสเป็นเจ้าของเรือกำบัง ดังนั้นมอแกนกลุ่มนี้จึงต้องเคยผ่านการใช้ชีวิตแบบเร่ร่อนเดินทางทำมาหากินไปตามหมู่เกาะต่างๆ เพราะฉะนั้นความรู้ความชำนาญในเส้นทางเดินเรือของมอแกนรุ่นนี้จึงยังคงมีอยู่ เพียงแต่เป็นการเดินทางอพยพย้ายถิ่นในช่วงระยะที่สั้นและใกล้มากขึ้นเท่านั้น เนื่องจากมอแกนเริ่มปักหลักตั้งบ้านเรือนที่ค่อนข้างถาวรตามเกาะต่างๆ ทำให้การเดินทางด้วยเรือกำบังเริ่มลดน้อยลง ความรู้ในเรื่องของการเดินเรือ และการสร้างเรือกำบังลดลง คล้ายกับที่ Jacques Ivanoff (1999) เล่าถึงวิถีชีวิตมอแกนในประเทศพม่า ว่าอาชีพหลักคือหาปลา หอย และทำงานรับจ้างตามท่าเรือที่หมู่เกาะมะริดและวิคตอเรียพอยด์ ดังนั้นจึงมีการเปลี่ยนจากเอกลักษณ์ของชนเผ่าเร่ร่อนทางทะเล สู่รูปแบบของการทำมาหากินแบบชาวประมง

3. มอแกนวัยรุ่น นาย กล้าทะเล เกิดในหมู่เกาะย่านเชือก ในประเทศพม่า เดินทางอพยพมาเติบโต ดำเนินชีวิต แต่งงานและตั้งหลักแหล่งค่อนข้างถาวรอยู่ที่เกาะสุรินทร์ มอแกนกลุ่มนี้ในวัยเด็กล้วนเคยอาศัยอยู่ในเรือกำบังทุกคน แต่ไม่มีโอกาสได้เป็นเจ้าของเรือกำบัง เมื่อวิถีชีวิตของพวกเขาต้องมาเติบโตในยุคสมัยที่ชาวมอแกนเริ่มตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยแบบถาวรแล้ว โดยเฉพาะ

ในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา(ปี 2545-2546) การเดินทางทำมาหากินไกลจากหมู่บ้านลดลงอย่างมาก เหลือเพียงปีละ 1 – 2 ครั้งเท่านั้น โดยเฉพาะเมื่อไม่มีการเดินทางเข้าไปทำมาหากินในเขตหมู่เกาะมะริด เนื่องจากปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนเรือ สำหรับใช้เป็นพาหนะเดินทาง รวมทั้งในปีที่ผ่านมาเรือของมอแกนลำหนึ่ง ถูกทหารพม่าเรียกตรวจค้น ทำให้มอแกนหลายคนเกิดความวิตกและยังไม่ค่อยกล้าตัดสินใจเดินทางเข้าไปในพื้นที่ของหมู่เกาะมะริด

มอแกนวัยรุ่นกลุ่มนี้ยังคงมีความรู้ในสภาพของพื้นที่ของหมู่เกาะด้านใต้พอสมควร จากการถ่ายทอดหรือการได้มีโอกาสติดตามมอแกนรุ่นผู้ใหญ่ออกไปทำมาหากินตามพื้นที่ของเกาะต่างๆ ซึ่งทำให้สามารถที่จะเดินทางเข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่ได้ด้วยความชำนาญ แต่ความรู้ในเรื่องของพื้นที่หมู่เกาะด้านเหนือนั้นยังมีน้อยอยู่ โดยมอแกนรุ่นนี้มีความรู้ในเส้นทางการเดินเรือขึ้นไปเพียงถึงเกาะ“หญ้าวิ” (หมายเลข 7) ซึ่งอยู่ในพื้นที่ของหมู่เกาะมะริดตอนใต้เท่านั้น

6.4 การเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของมอแกน

ตารางที่ 22 ข้อมูลจากตารางสรุปเปรียบเทียบถึงสาเหตุและผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของชาวมอแกน เกาะสุรินทร์จากในอดีตถึงปัจจุบัน จากรุ่นอาวุโสสู่รุ่นลูกหลาน

มอแกน	อดีต	ปัจจุบัน
1. วิถีชีวิตเร่ร่อนอพยพเคลื่อนย้าย	ชีวิตเร่ร่อน เคลื่อนย้ายเพื่อทำมาหากิน/ค้าขายแลกเปลี่ยน/อิทธิพลลมมรสุม/โรคภัย/โจร/เย็บญาติ/ทะเลาะ/	หยุดการเร่ร่อน ตั้งหลักแหล่งก่อนข้างถาวร เพื่อพักอาศัยและการทำมาหากิน อาทิลรับจ้างทำงานกับทางอุทยานฯ
2. การสร้างและใช้แผนที่ (จากนิทาน+การทำมาหากินในชีวิตจริง)	มีการเล่านิทาน เพื่อสร้างเป็นระบบแผนที่ ในการระบุตำแหน่งของสถานที่ / ทรัพยากรธรรมชาติ ผ่านทางเรื่องเล่า นิทานที่ผู้เฒ่าถ่ายทอดผ่านเรื่องราวต่างแก่ลูกหลานชาวมอแกน	แทบจะไม่มี การเล่านิทานอีกแล้ว ในการลงพื้นที่วิจัยเป็นเวลาทั้งสิ้นรวม 7 เดือน ผู้วิจัยมีโอกาสได้รับฟังเพียงนิทานสั้น 2-3 เรื่องเท่านั้น ในส่วนของนิทาน “กำมันและกะเอ็ด” ในปัจจุบันไม่มีการเล่าต่อ รวมถึงชาวมอแกนส่วนใหญ่ในปัจจุบันแทบไม่มีใครรู้จักหรือพูดถึงนิทานเรื่องใหญ่เรื่องนี้เลย รวมทั้งเด็กๆพากันลูกออกจากวงเล่านิทาน เพื่อวิ่งไปดูละครทางโทรทัศน์
3. ขนาดและพื้นที่ (จากความทรงจำและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่จริง)	(ผู้อาวุโส)ใช้ระยะทาง ขนาด และพื้นที่ ที่กว้างขวางครอบคลุมตั้งแต่เกาะคองในหมู่เกาะมะริดตอนเหนือลงมาถึงเกาะสุรินทร์ เรื่อยไปจนถึงเกาะภูเก็ต	(คนหนุ่ม)ใช้พื้นที่เพียงหมู่เกาะสุรินทร์ และพื้นที่เกาะโดยรอบ เช่นเกาะตาชัย หมู่เกาะสิมิลัน รวมถึงการเดินทางเข้าไปทำมาหากินในเขตพม่าในบางครั้ง (ข้อมูลปี 2545:มอแกนอ่าวบอนไม่มีการเดินทางเข้าไปทำมาหากิน ในเขตประเทศเมียนมาร์แม้แต่ครั้งเดียว)

ในปัจจุบันสังคมของชาวมอแกนบนเกาะสุรินทรนั้น มีการตั้งบ้านเรือนเป็นหลักแหล่งที่ค่อนข้างถาวรมากขึ้น มอแกนที่นี่เริ่มจะหยุดการเดินทางโยกย้ายราวช่วงกว่า 10 ปีที่ผ่านมา โดยยึดเอาหมู่เกาะสุรินทรเป็นบ้านของพวกเขา โดยอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ของทางอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร

วิถีชีวิตที่เคยอาศัยและใช้ชีวิตเพื่อการเดินทางทำมาหากินทางทะเล ทำให้ในสมัยก่อนเรือกำบังมอแกนมีความสำคัญกับมอแกน ทุกครัวเรือนมีเรือเป็นของตัวเอง รวมทั้งใช้เวลาส่วนใหญ่ของวันในเรือ แต่เนื่องจากปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องกับเรือกำบังนั้น อาทิ การห้ามตัดไม้ใหญ่ของอุทยานฯ และความยากลำบากในการต่อเรือ เป็นต้น เรือหัวโทงเข้ามาแทนที่เรือกำบังมอแกน เพราะใช้ประโยชน์ได้มากกว่า การดูแลรักษาน้อยกว่า ฯลฯ เกิดเป็นค่านิยมใหม่ที่ทำให้มอแกนหันมานิยมใช้เรือหัวโทงแทน ส่วนเรือกำบังนั้นในที่สุดก็ค่อยๆ ถูกลดคุณค่าความสำคัญลงไปเรื่อยๆ จนในปัจจุบันนี้ (2547) เหลือเรือกำบังเพียงลำเดียวเท่านั้น

การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เริ่มต้นมาตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการตั้งหลักแหล่ง โดยในสมัยก่อนนั้น ในช่วงของฤดูแล้ง (พฤศจิกายน ถึง พฤษภาคม) มอแกนจะอพยพลงเรือร่อนทำมาหากินตามเกาะต่างๆ เมื่อย่างเข้าหน้าลมมรสุม (พฤษภาคม ถึง พฤศจิกายน) มอแกนจะกลับขึ้นมาปลูกสร้างบ้านบนเกาะ ในบริเวณอ่าวที่สามารถหลบลมได้เป็นอย่างดี โดยวัฏจักรของชีวิตช่วงเวลา 6 เดือนอาศัยอยู่ในเรือ และอีก 6 เดือนอพยพ ขึ้นตั้งบ้านเรือนบนฝั่ง แต่ในปัจจุบันนี้ชาวมอแกนตั้งหลักแหล่งถาวร วัฏจักรของชีวิตกำลังแปรเปลี่ยนไป เนื่องจากชีวิตในช่วงเวลา 6 เดือนของช่วงฤดูมรสุม มอแกนจะกลับไปมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เหมือนในอดีตที่คอยหากินอยู่ใกล้ชายฝั่ง หากเมื่อเข้าถึงฤดูแล้งหรือฤดูกาลท่องเที่ยว มอแกนจะเข้าทำงานเป็นลูกจ้างชั่วคราวรายวันกับทางอุทยานฯ หรืองานก่อสร้าง โดยจะมีงานประจำไปตลอดช่วงระยะเวลา 6 เดือนของฤดูกาลท่องเที่ยว

เมื่อชาวมอแกนเริ่มมีการตั้งรกรากขึ้นที่เกาะสุรินทร เหมือนกับมอแกนกลุ่มอื่นๆ ในหมู่เกาะมะริดในประเทศพม่า โดยชาลามา กัลาทะเล มอแกนเกาะสุรินทร (20 ค.ศ. 2545 อ้างแล้ว) เคยพูดไว้ว่า “สมัยนี้มอแกนที่อาศัยอยู่ทางหมู่เกาะมะริดด้านเหนือก็แทบจะหยุดร่อนเร่แล้ว ทำให้การเดินทางเรือเรือลงมาถึงเกาะทางตอนใต้ของหมู่เกาะมะริดแทบไม่มีอีกแล้ว พวกเขาก็ตั้งบ้านเรือนอยู่ถาวรตามเกาะเหมือนกันแบบเรา” ซึ่งช่วยขยายความถึงการเริ่มหยุดการเดินทางร่อนเร่ของชาวมอแกน โดยเริ่มตั้งหลักแหล่งตามเกาะต่างๆ มากขึ้น ถึงแม้ว่ายังมีมอแกนส่วนใหญ่ที่ยังคงยึดถือการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเก็บหาทรัพยากรในทะเลเหมือนเดิม หากแต่การเดินทางในแต่ละเที่ยวของการเดินทางไกลระหว่างเกาะใช้เวลาน้อยลง รวมทั้งขนาดของพื้นที่ใช้ประโยชน์ก็หดแคบลง เนื่องจากเมื่อมอแกนเริ่มปักหลักและยึดติดกับพื้นที่ ดังนั้นการเดินทางไปทำมาหากินในบริเวณที่ไม่ไกลจากหมู่บ้านมากนัก จึงเป็น “ทางเลือก” ที่มอแกนเลือกที่จะปฏิบัติมากกว่า ต่างจากในอดีต

ที่ทั้งครอบครัว หรือในเครือญาติด้วยกันพากันเดินทางอพยพไปทำมาหากินตามเกาะต่างๆร่วมกัน โดยมีเรือมอแกนเป็นสัญลักษณ์ของวิถีชีวิตแบบนี้

วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปของชาวมอแกนในทุกวันนี้ ย่อมส่งผลต่อทั้งเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตเร่ร่อนที่เริ่มหุคหนึ่ง แบบแผนการอพยพเคลื่อนย้ายเริ่มน้อยลง รูปแบบของการทำมาหากินและขนาดและพื้นที่ของการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเริ่มหดแคบ รวมถึงการค่อยๆสูญหายไปของนิทานพื้นบ้านมอแกน สิ่งต่างๆเหล่านี้ล้วนแปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลา รวมถึง “กำบังมอแกน” สิ่งที่เคยเปรียบเสมือนเป็นสัญลักษณ์แห่งวิถีชนเร่ร่อน ซึ่งนับวันกำลังจะสูญหายไปจากวิถีชีวิตของชาวมอแกนเหมือนกัน